

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ PROGRAMLAR ENSTİTÜSÜ
TRAVMA VE AFET ÇALIŞMALARI UYGULAMALI RUH SAĞLIĞI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**ÇEVİRİMİÇİ FLÖRT UYGULAMALARINI KULLANAN KADINLARIN;
UYGULAMAYI KULLANMA MOTİVASYONLARI, DENEYİMLENEN
FLÖRT ŞİDDETİ VE BUNLARIN GENEL RUH SAĞLIĞINA ETKİLERİ
ÜZERİNE FENOMENOLOJİK BİR ARAŞTIRMA**

Buşra KILINÇ

118507026

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Çiğdem MERCANLIOĞLU

İSTANBUL

2022

**Çevrimiçi Flört Uygulamalarını Kullanan Kadınların; Uygulamayı
Kullanma Motivasyonları, Deneyimlenen Flört Şiddeti ve Bunların Genel
Ruh Sağlığına Etkileri Üzerine Fenomenolojik Bir Araştırma**

**A Phenomenological Study on Women Using Online Dating Apps,
Motivations to Use the Apps, Experienced Dating Violence, and Their Effects
on General Mental Health**

Buşra Kılınç

118507026

(İmza)

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi A. Çiğdem
Mercanlıoğlu
İstanbul Bilgi Üniversitesi

(İmza)

Jüri Üyesi: Prof. Dr. A. Tamer Aker
İstanbul Bilgi Üniversitesi

(İmza)

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Gül Dikeç
Fenerbahçe Üniversitesi

Tezin Onaylandığı Tarih: 25.07.2022

Toplam Sayfa Sayısı: 80

Anahtar Kelimeler (Türkçe)

- 1) Çevrimiçi flört uygulamaları
- 2) Kullanma motivasyonları
- 3) Flört şiddeti
- 4) Ruh Sağlığı
- 5) Psikolojik Şiddet

Anahtar Kelimeler (İngilizce)

- 1) Online dating apps
- 2) Motivations to use
- 3) Dating Violence
- 4) Mental Health
- 5) Psychological Violence

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	vi
ABSTRACT	viii
KISALTMALAR.....	viii
TABLO LİSTESİ	viii
GİRİŞ	1

BÖLÜM I

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. ÇEVİRİMİÇİ FLÖRT UYGULAMALARININ TARİHÇESİ VE KULLANIMI.....	4
1.2. ÇEVİRİMİÇİ FLÖRT UYGULAMALARI KULLANICI PROFİLLERİ	6
1.3. ÇEVİRİMİÇİ FLÖRT UYGULAMALARINDA İLİŞKİLER.....	6
1.4. ÇEVİRİMİÇİ FLÖRT UYGULAMALARININ ALGISI.....	7
1.5. ÇEVİRİMİÇİ FLÖRT UYGULAMALARININ KULLANILMA MOTİVASYONU.....	8
1.6. ÇEVİRİMİÇİ FLÖRT UYGULAMALARINDA BENLİK SUNUMLARI VE SEÇME/ELEME KRİTERLERİ.....	10
1.7. ÇEVİRİMİÇİ FLÖRT UYGULAMALARINDA CİNSEL VE FİZİKSEL ŞİDDET	11
1.8. ÇEVİRİMİÇİ FLÖRT UYGULAMALARINDA PSİKOLOJİK ŞİDDET	13
1.8.1. Hayaletleme (Ghosting)	13
1.8.2. Yemleme (Breadcrumbing).....	14
1.8.3. Sanrıya Zorlama (Gaslighting).....	14
1.9. FLÖRT ŞİDDETİNİN RUHSAL ETKİLERİ.....	15

BÖLÜM II

ÇEVİRİMİÇİ FLÖRT UYGULAMALARINI KULLANMA MOTİVASYONU, FLÖRT ŞİDDETİ VE RUH SAĞLIĞINA ETKİLERİNE YÖNELİK UYGULAMA

2.1. ARAŞTIRMANIN METODU	17
2.1.1. Yöntem	17
2.1.2 Katılımcılar	18
2.1.3. Veri Toplama Aracı	19
2.1.4. Analiz.....	20
2.2. BULGULAR	20
2.2.1. Katılımcıların Genel İlişki Durumları, Tercihleri ve Yaşantıları	22
2.2.2. Çevrimiçi Flört Uygulaması Kullanım Süresi.....	23
2.2.3. Tercih Edilen Uygulamalar ve Nedenleri	25
2.2.3.1. Profillerin Daha Düzgün Olması	25
2.2.3.2. Arkadaş Önerisi	27
2.2.3.3. Kadınların sohbeti başlatması	27
2.2.4. Çevrimiçi Flört Uygulamalarını Kullanma Motivasyonu.....	28
2.2.4.1. Uzun İlişki Arayışı	29
2.2.4.2. Yeni İnsanlarla Tanışmak	30
2.2.4.3. Heyecan ve Eğlence Arayışı.....	30
2.2.4.4. Cinsel Doyum.....	31
2.2.4.5. Ego Tatmini	31
2.2.5. Çevrimiçi Flört Uygulamalarında Benlik Sunumu.....	32
2.2.5.1. Profil Oluşturma	32
2.2.5.2. Potansiyel Adayların Profilleri	33
2.2.5.2.1. Seçme Kriterleri	34
2.2.5.2.2. Eleme Kriterleri	36
2.2.6. Çevrimiçi Flört Uygulamalarında Flört Şiddeti.....	37
2.2.6.1. Fiziksel Şiddet.....	39
2.2.6.2. Cinsel Şiddet	40
2.2.6.3. Psikolojik Şiddet.....	44

2.2.6.3.1. Hayaletleme (Ghosting)	47
2.2.6.3.2. Yemleme (Breadcrumbing)	48
2.2.6.3.3. Sanrıya Zorlama (Gaslighting)	49
2.2.6.3.4. Kenarda Tutma (Benching)	50
2.2.6.3.5. Deneyimlenen Psikolojik Şiddetin Etkileri	51
2.2.7. Çevrimiçi Flört Uygulamalarını Kullandıktan Sonraki Beklentilerde Değişim	53
2.2.8. Çevrimiçi Flört Uygulamalarının Olumlu ve Olumsuz Yönleri... 54	
2.2.9. Çevrimiçi Flört Uygulamalarının Genel Ruh Sağlığına Etkileri.. 57	
2.2.10. Çevrimiçi Flört Uygulamalarının Geleceği Hakkındaki Düşünceler	59

BÖLÜM III

TARTIŞMA VE SONUÇ

3.1. ARAŞTIRMANIN LİTERATÜRE KATKISI.....	61
3.2. KISITLILIKLAR.....	61
3.3. ÖNERİLER.....	66
3.4. TARTIŞMA VE SONUÇ	62
KAYNAKÇA	67
EKLER.....	74
EK1. BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU	76
EK2. YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU	77
EK3. ETİK KURUL DEĞERLENDİRME SONUCU	80

ÖZET

Bu çalışmanın amacı çevrimiçi flört uygulamalarını kullanan kadınların uygulamayı kullanma motivasyonlarını, uygulamalarda deneyimledikleri flört şiddetini ve bunların genel ruh sağlıklarına etkisini derinlemesine anlamaktır. Araştırmada çevrimiçi flört uygulamalarını kullanan kadınların uygulamayı indirmeden önceki beklentileri, kullanırken karşılaştıkları cinsel, fiziksel ve psikolojik flört şiddetleri ve tüm deneyimlerinin genel ruh sağlıklarını nasıl etkiledikleri anlaşılmaya çalışılmıştır. Araştırmada çevrimiçi flört uygulamalarını daha önce kullanmış veya aktif olarak kullanmakta olan 9 kadın katılımcı ile derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yapılan derinlemesine görüşmelerde elde edilen veri yorumlayıcı fenomenolojik analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular; çevrimiçi flört uygulamalarını kullanan kadınların en fazla uzun ilişki bulma motivasyonu ile kullandıkları; tanışılan kişiler tarafından hiç fiziksel şiddete maruz kalmamışken, psikolojik şiddete sıklıkla ve cinsel şiddete nadiren maruz kaldıkları ve bu deneyimlerin en çok umutsuzluk ve değersizlik duygularını sebep olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Çevrimiçi flört uygulamaları, Kullanma motivasyonları, Flört şiddeti, Ruh sağlığı, Psikolojik Şiddet

ABSTRACT

This study aims to deeply understand the motivations of women using online dating apps, the dating violence they experience in the apps, and their effects on their general mental health. In the study, it was aimed to understand the expectations of women using online dating applications before downloading the application, understanding the sexual, physical and psychological dating violence they encountered while using the application, and how all their experiences affect their general mental health. In the research, in-depth interviews were conducted with 9 female participants who have used online dating applications before or are actively using them. The data obtained from the in-depth interviews were analyzed using the interpretive phenomenological analysis method. The findings obtained in the research; women who use online dating applications mostly use it with the motivation to find a long relationship; it has been shown that while they have never been exposed to physical violence by the partners they meet, they are frequently exposed to psychological violence and rarely to sexual violence, and these experiences mostly lead to feelings of hopelessness and worthlessness.

Keywords: Online dating applications, Motivations to use, Dating violence, Mental health, Psychological Violence

KISALTMALAR

APA	American Psychological Association
COVID-19	Koronavirüs Hastalığı 2019
DSM	Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders
LGBTİ	Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Transseksüel, Interseks
LGB	Lezbiyen, Gey, Biseksüel
YÖK	Yükseköğretim Kurulu

TABLO LİSTESİ

Tablo 2.1: Demografik Bilgiler.....	21
Tablo 2.2: Tercih Edilen Uygulama ve Nedenleri.....	25
Tablo 2.3: Çevrimiçi Flört Uygulamalarını Kullanma Motivasyonu	28
Tablo 2.4: Potansiyel Adayların Profilleri.....	33
Tablo 2.5: Çevrimiçi Flört Uygulamalarında Flört Şiddeti	38
Tablo 2.6: Deneyimlenen Cinsel Şiddet Türleri	41
Tablo 2.7: Deneyimlenen Psikolojik Şiddet Türleri	45
Tablo 2.8: Çevrimiçi Flört Uygulamalarının Olumlu Yönleri	54
Tablo 2.9: Çevrimiçi Flört Uygulamalarının Olumsuz Yönleri	56
Tablo 2.10: Çevrimiçi Flört Uygulamalarının Genel Ruh Sağlığına Etkileri.....	58

GİRİŞ

Günümüz teknolojisinde hayatımızdaki yeri hızla artan sosyal medya, özellikle gençler arasında yaygın olarak kullanılan bir iletişim aracı olmuştur. Sosyal medya ve internet kullanımı; günlük yaşantımızın, alışkanlıklarımızın, kültürel ve sosyal ilişkilerimizin değişmesine sebep olmuştur. Sosyal medya ve internet, dünyanın her yerinden hızlı şekilde erişimin olması sebebiyle bilgiye erişmek ve iletişim kurmak için başlıca kaynak haline gelmiştir.

Simon Kemp'in "We Are Social" verilerine göre, Ocak 2022 tarihi itibariyle 7 milyar 910 milyon olan dünya nüfusunun 5,31 milyarının cep telefonu vardır. 4,92 milyarının internete erişimi vardır ve bu kişilerden 4,62 milyarı aktif sosyal medya kullanıcısıdır (Kemp, 2022). COVID-19 pandemi döneminde internet ve sosyal medya kullanımı ciddi şekilde artış göstermiştir. 2021 yılına göre internet kullanıcı sayısı %4, aktif sosyal medya kullanıcı sayısı ise %10,1 artış göstermiştir.

Türkiye'de ise son 1 senede internet kullanan kişi sayısı %5,9 artarak 69,95 milyon olmuştur. 2021 yılından itibaren %14,8' lik artışla 68,9 milyon da sosyal medya kullanıcısı vardır (Kemp,2022).

Bireyler, potansiyel olarak bir ilişkiye veya arkadaşlığa dönüşebilecek yeni insanlarla tanışmak için kendi kaynaklarını ve çevrelerini kullanır. Ancak gerçek dünyada insanlarla tanışmanın kısıtlayıcılığı internet ve çevrimiçi flört uygulamalarının ortaya çıkmasını sağlamıştır (Payne,2017). İnternette geçirilen zamanın da artmasıyla arkadaşlık ve flört uygulamalarının kullanımı da artış göstermiştir. Flört Uygulamaları Raporu'na göre 2020 senesinde 292 milyon olan kullanıcı sayısı, 2021 senesinde 323 milyona çıkmıştır. Rapora göre en çok kullanılan Flört Uygulamaları; Badoo, Tinder, Bumble, Hinge, Happn, Grindr, Plenty of Fish'tir (Curry, 2022).

Çevrimiçi flört uygulamalarının kullanımının yıldan yıla artmasının yanı sıra, bu tanışma şekline olan algıda da pozitif anlamda değişiklikler olmuştur. Bu platformların insanlarla tanışmak için ve flört etmek için iyi bir yol olduğunu düşünenlerin oranı yıl geçtikçe artarken, bunları kullananların çaresiz ve zavallı olduğunu düşünen kişilerin sayısı da azalarak, çevrimiçi flört uygulamaları hakkında daha pozitif düşünceler yerini almıştır (Pew Research Center, 2013).

Yakın ilişkilerimizin kalitesi, ruh ve beden sağlığımızın iyi olmasına en büyük katkı sağlayan etmenlerden biridir. Bu nedenle, bu tür ilişkilerin oluşumunu değiştiren bir fenomen olarak çevrimiçi flört uygulamalarını anlamak, insan hayatındaki temel meselelerdendir (Aron, 2012).

Çevrimiçi flört uygulamalarını kullanmanın günümüz teknoloji dünyasında birçok avantajı olduğu gibi dezavantajları da vardır. Her iki yönüne de değinen çeşitli araştırmalar vardır. Sosyalleşmenin daha kolay olduğu bu uygulamalarda, geleneksel yöntemlerle gerçek hayatta partner aramaya oranla çok fazla sayıda potansiyel adaya ulaşabilirlerken (Heino ve ark, 2010); kullanıcıların yaşadıkları şehir, yaş, meslek, gelir durumu, fiziksel özellikleri, hobileri ve gündelik alışkanlıkları gibi bilgilerin yer aldığı profillerini hızlı şekilde oluşturarak bu bilgilere uygun kişileri hızlı şekilde eleyebilme ve eşleşebilme olanağı sunmaktadır (Gürçay, 2019). Öte yandan Heino ve arkadaşları (2010), çevrimiçi flört platformları kullanıcılarının partner seçme süreci ile alakalı algılarını tanımlayabilmek için “pazar yeri” metaforunu kullanmaktadır. Çevrimiçi ilişkilerin yüzeysel olduklarına gönderme yapılan bu tabir, bu tür platformların kullanıcılarının potansiyel uzun ilişki bulabilmek için alışverişe çıktığı ve başarılı bir aday bulma ümidiyle kendilerini satışa çıkardığı devasa bir pazar yeri olarak tarif etmiştir (Heino ve ark., 2010).

Çevrimiçi flört platformlarının negatif ve pozitif etkilerini tartışırken, COVID-19 pandemi sürecinin de arttırarak getirdiği; kalabalık şehir hayatının yoğunluğu ve belirsiz ve esnek çalışma koşullarının sosyalleşmeyi zorlaştırması ve karşılıklı tavizlere dayalı derin ve uzun ilişkiler kurmak için zamanı ve şartları uygun olmayan kişilerin

kendilerine hızlı ve pratik ilişkiler vaat eden bu tür platformlara yönelmesini tek bir açıdan bakarak değerlendirmek yanlış olacaktır (Aydoğan, 2020).

BÖLÜM I

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. ÇEVİRİMİÇİ FLÖRT UYGULAMALARININ TARİHÇESİ VE KULLANIMI

Son 10 yılda hızlı bir yükselişte olan çevrimiçi flört uygulamalarının tarihçesi, 1995 yılında çıkan Match.com ile başlamıştır. Match.com'da kişiler, bilgilerini verip üye olduktan sonra beklenti ve isteklerini anlamak ve daha iyi eşleşme sağlamak için kişilik anketlerine yönlendirilir (Lee, 2016). Bu web sitesi 2019 itibari ile 30 milyon kullanıcıya ulaşmıştır (Carville, 2019).

Match.com'dan 5 sene sonra 2000 senesinde, bireyleri uzun süreli ciddi ilişkiler için eşleştirecek bir eşleştirme algoritması oluşturulup kişilik testi tamamlanarak kaydolunan eHarmony kurulmuştur (Payne, 2017). Cep telefonların hayatımıza girmeye başladığı dönemde de ilk çevrimiçi flört uygulaması olan Zoosk kullanıma sunulmuştur. Zoosk uygulaması, Google ve Facebook senkronizasyonuna yer vererek kullanıcıların hızlı şekilde üye olmasını ve flört seçeneklerini oturdukları yerden filtrelenmesini sağlamıştır (Jung ve ark., 2019). Ancak çevrimiçi flört uygulamaları en büyük atılımı 2012 senesinde kurulan, ücretsiz kaydolun kişilerin fotoğraf ekleyerek oluşturduğu, profillerini sağa veya sola kaydırarak eşleşme sağladığı Tinder ile yapmıştır (Curry, 2022). Uzun süreli ilişki, arkadaş edinme, cinsel partner arama gibi farklı motivasyonlara sahip kişilerin bulunduğu Tinder'ın, 2022 itibari ile güncel kullanıcı sayısı tüm dünya çapında 75 milyona ulaşmıştır. Böylece dünya çapında en çok indirilen çevrimiçi flört uygulaması haline gelmiştir (Curry, 2022). Konum temelli çalışması sanal ve fiziki mekân arasındaki ayrımı azaltıp, tanışma ve buluşma arasındaki geçen süreyi kısaltarak yüz yüze buluşmaları hızlandırmaktadır. Tinder'ı takip eden ve son zamanlarda popülerliği gittikçe artan diğer çevrimiçi flört uygulamaları ise Bumble, Tantan, Lamour, Happn ve Badoo'dur (Statista, 2019).

Çevrimiçi flört uygulamaları, COVID-19 pandemi döneminde geleneksel tanışma ortamlarının kısıtlanmasıyla aylık aktif Tinder, Bumble ve Hinge kullanıcılarının Ocak 2022'de, Ocak 2019'a kıyasla %17 arttığı ortaya konulmuştur (Sensortower, 2022). Uygulamaların hızlı artışının önümüzdeki yıllarda da devam edeceği öngörülmekte olup, 2023 yılına kadar çevrimiçi flört uygulamaları kullanıcılarının sayısının 275,1 milyona ulaşması beklenmektedir (Statista, 2019).

Tinder ve Bumble'a e-posta adresi ve telefon numarası ile kaydolunduktan sonra profil bilgilerinin oluşturulmasıyla giriş yapılır. Profil bilgileri; fotoğraf yükleme alanı, kendilerinden bahsedebilecekleri alan, mezun oldukları / okudukları okulun ismi, meslekleri, yaşları, hobileri, politik ve dini görüş gibi alanlardan oluşur. Bumble'da, Tinder'dan farklı olarak ne tip ilişki aradıklarını belirtebilecekleri bir alan bulunmaktadır. Bu alandaki ilişki tipleri; evlilik, uzun süreli ilişki, takılmalık ilişki ve şu an bilmiyorum seçenekleridir.

Her iki uygulamada da kullanıcılar istedikleri ölçüde kendileri hakkında bilgi vererek profillerini oluşturduktan sonra çeşitli filtreleme yöntemleri ile karşılaşmak istedikleri potansiyel adayları belli kriterlere göre daraltabilirler. Filtreleme alanlarında; eğitim durumu, boy, yaş, cinsel yönelim, ilişki beklentisi, konum mesafesi bulunmaktadır. Bu alanlar da girildikten sonra potansiyel adayların profilleri seçilmeye başlanmaktadır. Profillerin sağa kaydırılması olumlu, sola kaydırılması ise olumsuz olduğunu göstermektedir. Eğer karşılıklı olarak sağa kaydırılmış ve eşleşme (match) sağlanmışsa sohbet açılmaktadır. Sohbet açıldıktan sonra Bumble ve Tinder'ı birbirinden en çok ayıran özellik devreye girmektedir. Bumble'da kadınlar 24 saat içinde herhangi bir şey yazıp sohbeti başlatmazsa eşleşme iptal olmaktadır. Tinder'da ise böyle bir kural yoktur ve hem kadın hem de erkek ilk sohbeti başlatabilmektedir.

1.2. ÇEVİRİMİÇİ FLÖRT UYGULAMALARI KULLANICI PROFİLLERİ

Pew Research tarafından 2019 senesinde 4.890 kişi ile ABD’de yapılan araştırma sonuçlarına göre, Amerikalıların yaklaşık %30’u daha önce bir çevrimiçi flört sitesi veya uygulaması kullandıklarını söylemiştir. Araştırmaya göre çevrimiçi flört deneyimi yaşa göre büyük ölçüde değişmektedir. 18-29 yaşındakilerin %48’i daha önce bir flört sitesi veya uygulaması kullandığını söylerken, bu oran 30-49 yaşındakiler arasında %38’e ve 50 yaş ve üzerindekiiler arasında ise oran daha da düşmektedir. Yine de, çevrimiçi flört siteleri ve uygulamaları 50’li yaşlarında veya 60’lı yaşların başında olanlara tamamen yabancı değilken; 50 ila 64 yaş arasındaki yetişkinlerin %19’u bir flört sitesi veya uygulaması kullandığını söylemiştir (Pew Research, 2019).

Yaşın ötesinde, çevrimiçi flört uygulaması kullanan kişilerin cinsel yönelimi açısından da çarpıcı farklılıklar görülmüştür. LGB yetişkinlerin flört uygulamalarını kullanma oranları, heteroseksüel kişilerden yaklaşık iki katı daha fazladır. Ayrıca üniversite mezunları, lise mezunlarına göre bu tarz platformları daha fazla kullanmaktadır (Pew Research, 2019).

1.3. ÇEVİRİMİÇİ FLÖRT UYGULAMALARINDA İLİŞKİLER

ABD’li yetişkinlerin küçük bir kısmı, çevrimiçi flört platformları aracılığıyla evlilik veya uzun süreli ilişki bulduklarını bildirmiştir. Yetişkinlerin yaklaşık %12’si, bir flört sitesi veya uygulaması aracılığıyla tanıştığı biriyle evlendiğini veya uzun süreli bir ilişkiye girdiğini söylemiştir. 50 yaşın altındaki yetişkinler, LGB olanlar ve daha yüksek eğitim düzeyine sahip kişilerin, bu platformlar aracılığıyla bir eş veya uzun süreli ilişki bulduklarını bildirme olasılıkları diğer katılımcılardan daha fazla olduğu görülmüştür (Pew Research, 2019).

2005-2012 seneleri arasında evlenen 19.131 kişi ile yapılan çalışmaya göre, Amerika’daki evliliklerin üçte birinden fazlasının artık çevrimiçi başladığını

göstermektedir. Buna ek olarak, çevrimiçi olarak başlayan evliliklerin geleneksel çevrimdışı mekanlarda başlayanlarla karşılaştırıldığında, boşanma ile sonuçlanma olasılığının biraz daha düşük olduğu bulunmuştur. Ayrıca bu araştırmada kişilik özelliklerine de bakıldığında 30-49 yaş aralığındaki sosyoekonomik seviyesi yüksek, eğitilmiş ve düzgün bir mesleği olan erkeklerin evlenecekleri kişiyi geleneksel çevrimdışı yöntemlerden çok, çevrimiçi tanışma ile bulmuşlardır. Ayrıca çevrimiçi yöntemlerle tanışıp evlenen çiftlerin evlilik memnuniyeti geleneksel yöntemlerle tanışanlara göre daha yüksek bulunmuştur (Cacioppo ve ark., 2013).

1.4. ÇEVİRİMİÇİ FLÖRT UYGULAMALARININ ALGISI

Amerikalıların yaklaşık %22'si, çevrimiçi flört sitelerinin ve uygulamalarının flört ve ilişkiler üzerinde çoğunlukla olumlu bir etkisi olduğunu söylerken, benzer bir oran (%26) etkilerinin çoğunlukla olumsuz olduğuna inanmaktadır. Yetişkinlerin en büyük payı %50 ile çevrimiçi flört platformlarının, flört ve ilişkiler üzerinde ne olumlu ne de olumsuz bir etkisi olduğunu söylemiştir (Pew Research, 2019).

Yaşanılan deneyimin olumlu veya olumsuz değerlendirilmesine bakıldığında ise, çevrimiçi flört uygulaması kullanan katılımcıların %52'si pozitif kişisel deneyim yaşadıklarını söylerken; negatif durumlarla da sıklıkla karşılaştıklarını paylaşmışlardır. Katılımcıların yarısına yakını flört uygulamalarının ve sitelerinin güvenli olmadığını; %71'i insanların kendilerini daha çekici göstermek için yalan söylediklerini, %48'i istemedikleri halde cinsel içerikli mesaj veya fotoğraf aldıklarını, %25'i taciz edildiğini ve zorbalığa uğradığını söylemiştir. Çevrimiçi flörtün olumlu bir etkisi olduğunu düşünen Amerikalılar, bu platformların insanların seçeneklerini genişlettiğini, ortak ilgi alanları olan kişilere daha kolay ulaşabildiklerini söylemiştir. Flört platformlarının kişilere olumsuz etkilerini düşünenler ise yalan söylemeyi kolaylaştırdığını, duygusal bağlantıların az olduğunu, çok fazla seçeneğin olmasının kişileri tüketmeye itmesini,

sadece cinsellik amaçlı buluşması ve bazı güvenlik sorunlarının olduğunu düşünmektedir (Pew Research, 2019).

1.5. ÇEVİRİMİÇİ FLÖRT UYGULAMALARININ KULLANILMA MOTİVASYONU

Çevrimiçi flört uygulamaları kullanıcıları tarafından çok çeşitli motivasyonlarla kullanılmaktadır. 2015 yılında 24-35 yaş arası 9.761 kişi üzerinde yapılan bir çalışmada, %44'ü özgüven kazanmak için Tinder uygulamasını kullanırken, %22,2'si kısa süreli ilişki aradığı için kullandığı görülmüştür. İnsanların yaklaşık %4'ü evlilikle sonuçlanabilecek uzun süreli bir ilişki aradıklarını söylemiştir. Ancak araştırmalar, Tinder bağlantılarının yaklaşık %13,6'sının evliliğe dönüştüğünü göstermiştir (Brown, 2020).

Tinder gibi flört uygulamaları en çok 25-34 yaş aralığındaki insanlar tarafından kullanılmaktadır (Ayers, 2014; Smith & Duggan, 2013). Genç yetişkinlerin neden çevrimiçi flört uygulamalarını kullandıklarını açıklamak için Kullanımlar ve Doyumlar Teorisi'nden (The Uses and Gratification Theory) yararlanılabilir. Bu bölümde, bu teoride bulunan üç geniş kategori; cinsel, sosyal ve psikososyal motivasyonların çevrimiçi flört uygulamalarındaki motivasyonlarla benzerlikleri tartışılacaktır.

Bu teori, bireylerin belirli ihtiyaç ve arzuları karşılamak için belirli kitle iletişim araçlarını kullandıklarını vurgular (Katz, 1959; Katz ve ark., 1973). Bu ihtiyaçlar ve arzular kişinin gelişim aşamasına veya kişiliğine özgü olabilir. Kullanımlar ve Doyumlar Teorisi kitle iletişim araçlarını incelemek için geliştirilmiş olsa da teori insanların sosyal medyayı neden kullandığını anlamak için de başarıyla uygulanmıştır (Foregger, 2008; Ryan ve ark., 2014; Shao, 2009; Urista ve ark., 2009). Bu görüş; kişilerin fiziksel, sosyal ve psikososyal doyumlarının, çevrimiçi flört uygulamaları tüketimini teşvik ettiğini öne sürmektedir (Valkenburg & Peter, 2007; Van De Wiele & Tong, 2014).

Medya içeriğinde aranan fiziksel doyumlar, egzersiz yapmak veya yemek yemekle (Farkas, 2010) ve aynı zamanda cinsel zevkle (Van De Wiele & Tong, 2014) ilgili olabilir. Ortaya çıkan yetişkinlik döneminde cinsel zevk ihtiyaçları giderek artmaktadır (Diamond, 2004; Garcia ve ark., 2015; Patrick ve ark., 2007).

Medya içeriğinde aranan sosyal tatmin; yeni arkadaşlıklar kurmak ve romantik bir partner bulmak gibi ihtiyaçlarla ilgilidir (Hart, 2015; Park ve ark., 2009). Genç yetişkinler, ilk olarak uzun vadeli ciddi ilişki kurmayı hedefler ve sosyal ilişkilerin bir özelliği olarak bağlılığa giderek daha fazla değer verir (Sumter ve ark., 2013). Araştırmalar, genç yetişkinler için çevrimiçi medyanın, romantik bir partner bulma ve arkadaşlıklarını sürdürmeye yönelik bu gelişimsel ihtiyaçları karşılamaya yardımcı olduğunu öne sürmektedir (Gudelunas, 2012; Van De Wiele & Tong, 2014).

Psikososyal doyum, psikolojik bir kökene sahip olan ancak sosyal değişkenlerle etkileşime giren ihtiyaçları ifade eder (Bartsch, 2012; McAdams & Olson, 2010). Gelişimsel literatür, birçok psikososyal ihtiyacın ergenlik döneminde daha belirgin hale geldiğini ve beliren yetişkinlik döneminde de önemini koruduğunu iddia etmektedir (Arnett, 2000). Psikososyal ihtiyaçlar da kullanıcıların flört uygulamaları kullanımını açıklar niteliktedir (Valkenburg & Peter, 2007). Ayrıca bilim insanları, medya araçlarının yeniliğinin gençler arasında kullanım için önemli bir motivasyon olduğunu belirtmişlerdir (Lai & Yang, 2014; Papacharissi & Mendelson, 2010; Smock ve ark., 2011). Buna ek olarak, bireyler sosyal medya platformlarını, cinsel çekiciliğini doğrulamak ve genel olarak kendini daha iyi hissetmek gibi benlik değeri ile ilgili psikososyal ihtiyaçlarını karşılamak için de kullanmaktadır (Nesi & Prinstein, 2015; Yurchisin ve ark. 2005). Son olarak, bilgisayar aracılı iletişim üzerine yapılan araştırmalar, insanların bu ortamı, mekansal ve sosyal kısıtlamalar olmaksızın (cinsel iletişim ihtiyacını karşılamak için kullandıklarını ileri sürmüştür (Couch & Liamputtong, 2008; Subrahmanyam ve ark., 2006; Valkenburg & Peter, 2007; Whitty & Carr, 2006).

2016 yılında Sumter ve arkadaşları tarafından, 80 erkek 83 kadın olmak üzere toplam 163 Tinder kullanıcısı ile gerçekleştirilen araştırmada, genç yetişkin bireylerin

Tinder kullanma motivasyonlarına bakılmıştır. Yaş ortalaması 23,7 olan katılımcıların neredeyse yarısı (%45,5) bir Tinder eşleşmesinden sonra gerçek hayatta randevuya çıkmış ve %18,6'sı bir Tinder eşleşmesinden sonra tek gecelik ilişki yaşadığını söylemiştir. Ek olarak erkekler, kadınlardan daha fazla tek gecelik ilişki yaşadığını söylemiştir. Katılımcılar Tinder'ı kullanma motivasyonu olarak uzun süreli ilişki/aşk bulma, tek gecelik ilişki/cinsel tatmin, kendilerini daha iyi, özgüvenli ve çekici hissetmek ve heyecan duyma gibi motivasyonlarla kullandıkları; erkeklerin cinsel tatmin, iletişim kurmakta kolaylık ve heyecan arayışı motivasyonları kadınlardan daha fazla olduğu bulunmuştur. Türkiye'de yapılan başka bir araştırmada da katılımcıların çevrimiçi flört uygulamalarını benzer motivasyonlarla kullandıkları görülmüştür (Anbarlı, 2021).

Araştırma verilerine göre genç yetişkinlerin Tinder'ı en çok; heyecan için ve yeni ve havalı bir uygulama olduğu için kullandıkları sonucuna varılmıştır. Ayrıca Tinder, yalnızca cinsel karşılaşmalar için değil, daha ziyade istikrarlı bir romantik ilişki bulma motivasyonu için kullanıldığı sonucu çıkmıştır. Ayrıca cinsiyet farklılığına bakıldığında da erkeklerin, kadınlara göre daha yüksek oranda tek gecelik cinsel tatmin, iletişim kurmada kolaylık ve heyecan arama motivasyonları olduğu görülmüştür.

1.6. ÇEVİRİMİÇİ FLÖRT UYGULAMALARINDA BENLİK SUNUMLARI VE SEÇME/ELEME KRİTERLERİ

Çevrimiçi flört uygulamalarını kullanan kişilerin en çok ve ilk dikkat ettikleri kriter profillerindeki fotoğraflardır. Kişiler fotoğraflarını seçerken normalde olduklarından farklı davranma eğiliminde olabilmektedirler (Uğur Tanrıöver & Sunam, 2017).

Flört platformlarında kadınların, inceledikleri profillerde fotoğrafların yanı sıra; ne tip bir ilişki aradıkları, hobileri, dini görüşleri, etnik kökenleri ve meslekleri

gibi kişisel bilgilerin yer almasına, erkeklere oranla çok daha fazla önem verdiği görülmüştür. LeFebvre (2018) yaptığı çalışmada Tinder kullanıcılarının potansiyel adaylardaki seçme kriterlerinden en büyük sebebinin ‘fiziksel çekicilik’ olduğu bulunmuştur. Araştırmaya göre fiziksel çekicilikten sonra gelen iki neden ise “seçici kaydırıcı” ve “ilgi” dir. Seçici kaydırıcı olan kullanıcıların daha titiz şekilde profilleri inceledikleri ve belirli standartlara sahip olan profilleri kaydardıkları görülmüştür. LeFebvre’ye göre potansiyel adayları seçmenin üçüncü nedeni ise adaylarla ortak ilgi alanlarına sahip olmadır. Ayrıca bazı kullanıcılar da önlerine gelen bütün profilleri sağa kaydırmakta ve potansiyel eşleşmeleri kaçırmamaya çalışmaktadır. Bu kişiler daha sonra eleme yoluna gitmektedirler. LeFebvre (2018) ayrıca profilleri eleme kriterlerini de araştırmıştır. Yaptığı çalışmada sola kaydırma nedenlerinin ilk üçünü yine sırasıyla, fiziksel olarak çekici bulmama, sağa kaydırmayı seçici bir şekilde yapma ve benzer ilgilere sahip olmama olarak bulmuştur. Anbarlı’nın (2021) ülkemizde yapmış olduğu çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Katılımcılara hangi profillerle eşleşmek istemedikleri ve hangi profilleri sola kaydardıkları sorulduğunda, verilen yanıtların yine fiziksel çekicilik ve hayat tarzını içerdiği görülmüştür.

1.7. ÇEVİRİMİÇİ FLÖRT UYGULAMALARINDA CİNSEL VE FİZİKSEL ŞİDDET

Flört uygulamalarını kullanmak, dünya çapında birçok genç yetişkin için popüler hale gelmiştir ve yeni cinsel partnerlerle tanışma şansını arttırmıştır. Flört uygulamalarını kullanmanın riskli cinsel davranışlarla ilişkili olabileceğine dair kanıtlar bulunmuştur. Kullanıcıları ve kullanıcı olmayanların cinsellikle ilgili bilişleri, riskli cinsel senaryoları ve cinsel özgüvenleri açısından bazı farklılıklar vardır.

Flört uygulaması cinsel şiddet içeren suçlarla ilgili literatürde çok az bilgi birikimi olmasına rağmen, mevcut literatür çevrimdışı ve çevrimiçi mağduriyetin yaygınlığı hakkında bir miktar fikir vermektedir. Rowse, Bolt ve Gaya’nın (2020),

Avustralya metropoliten klinik adli tıp servisindeki 2018 ve 2019 yılları arasında toplanan vaka dosyalarını analiz etmesi sonucunda; şikayetçinin adli muayeneye tabi tutulduğu cinsel saldırı iddialarıyla ilgili 76 dava dosyasının %15'inde, kurban ile suçlu flört uygulamasında tanışmıştır. Choi, Wong ve Fong'un ise (2018), çeşitli cinsel yönelimleri olan 666 üniversite öğrencisiyle yaptığı ankette; flört uygulamaları kullanıcılarının, kullanmayanlara kıyasla geçen yıl içinde cinsel istismara uğrama olasılığının 2,13 kat ve prezervatifsiz seks yapmaya zorlanma olasılığının ise 2,09 kat daha fazla olduğunu bulmuşlardır. Anderson, Vogels ve Turner'ın (2020), çevrimiçi flört uygulaması kullanan 1458 Kuzey Amerikalı ile yaptığı araştırmada, %37'sinin tekrarlanan istenmeyen temas yaşadığı, %35'ine cinsel içerikli mesaj gönderildiği ve %9'unun fiziksel zararlar tehdit edildiği bulunmuştur. Ayrıca, mağdurlarla ilgili ilginç bir tespit de bulunmuştur. 18 ila 34 yaşları arasındaki kadınların ve LGT'lerin; yaşlı insanlara, erkeklere ve heteroseksüel kullanıcılara göre çevrimiçi flört şiddeti mağduru olma olasılığının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Az sayıdaki araştırma sonuçlarından yola çıkarak; flört uygulamaları, kullanıcıları cinsel şiddet ve fiziksel şiddet mağduru olma riskiyle karşı karşıya bıraktığı görülmektedir. Bu artan risk, potansiyel olarak flört uygulamalarının genel popülaritesine katkıda bulunan; anonimlik, erişilebilirlik ve kullanıcı sayısının fazla olması gibi özelliklerle açıklanabilir (Pooley & Boxall, 2020). Ayrıca, flört uygulamasının cinsel ve şiddet içeren mağduriyetinin yeterince rapor edilmediğine dikkat etmek de önemlidir. Flört uygulaması cinsel ve şiddet içeren suçların mevcut literatürün önerdiğinden daha yaygın olması muhtemeldir. Bununla birlikte, bu araştırmalar, flört uygulaması kullanıcılarının cinsel saldırı mağdurlarının azınlığını oluşturmasına rağmen, kullanmayanlara göre daha yüksek cinsel mağduriyet riski altında olduklarını göstermektedir (Pooley & Boxall, 2020).

Araştırmalarda flört uygulaması kullanımının daha fazla cinsel risk davranışıyla ilişkili olduğuna dair kanıtlar da vardır (Sawyer ve ark., 2018). Shapiro ve arkadaşları (2017), Tinder kullanmanın daha yüksek rıza dışı cinsel ilişki bildirme olasılığıyla ilişkili olduğunu bulmuştur. Choi ve arkadaşları (2018), flört

uygulamalarını kullananların, kullanmayanlara kıyasla geçtiğimiz yıl ve yaşamları boyunca cinsel olarak mağdur olduklarını (seks konusunda ısrar) bildirme olasılığının daha yüksek olduğunu göstermiştir. Bu durum da bir flört şiddeti olan cinsel şiddetin çevrimiçi uygulamalarda yüksek olduğu anlamına gelmektedir.

1.8. ÇEVİRİMİÇİ FLÖRT UYGULAMALARINDA PSİKOLOJİK ŞİDDET

Flört uygulamaları, cinsel yakınlaşmalar için partner bulma ve potansiyel ilişki bulmak için hızlı ve erişilebilir iletişim sağlarken, insanlarla yüz yüze görüşmeden önce onlar hakkında bilgi edinmeye de yardımcı olur.

1.8.1. Hayaletleme (Ghosting)

“Ghosting”, “hayalet” adından gelir. Cambridge Sözlüğü'ne göre, hayaletleme, “biriyle tüm iletişimi keserek aniden bir ilişkiyi bitirmenin bir yolu” anlamına gelir (Cambridge Dictionary, 2019). Hayaletleme, “bir veya birden fazla teknolojik araç aracılığıyla yaygın olarak uygulanan (aniden veya kademeli olarak) ilişkinin çözülmesine neden olan bireylere tek taraflı erişim” anlamına gelir.

Hayaletleme; örneğin telefon aramalarına veya metin mesajlarına yanıt vermemek, partnerleri veya potansiyel partnerleri artık takip etmemek veya sosyal ağ platformlarında engellemek gibi bir veya daha fazla teknolojik yolla gerçekleşir (LeFebvre, 2017). Hayaletleme, diğer ilişki sonlandırma stratejilerinden farklıdır. Hayaletlenen kişi ne olduğunu bilmez, partnerin iletişim eksikliğinin ne anlama geldiğini anlamaz ve bu durumu yönetmekle baş başa kalır ve ilişkiyi bir türlü sonlandıramaz (Freedman ve ark., 2019). Hayaletleme yaygınlığı çoğunlukla ABD'li yetişkinlerde incelenmiştir. Romantik bir partner tarafından hayaletlenen yetişkinler için yaygınlık oranları %13 ile %23 arasında değişmektedir (Freedman ve ark., 2019). İspanya'da, %19,3'ü ise, geçen yıl içinde, en az bir kez hayaletlenme yaşadığını bildirmiştir (Navarro ve ark., 2020). Navarro ve ark. (2020), hayaletlenme

davranışlarının çevrimiçi flört platformlarında harcanan zaman, çevrim içi gözetim ve daha kısa süreli ilişkiler ile bağlantılı olduğunu ortaya çıkarmıştır.

1.8.2. Yemleme (Breadcrumbing)

Yemleme, "bir flörtü fazla çaba harcamadan cezbetmek için çapkın, ancak taahhüt içermeyen metin mesajları (yani, "yemleme") gönderme eylemi" olarak tanımlanır. Aradaki iletişimi sürdürmenin yanı sıra uzun süreli romantik bir ilişki vaadinde bulunmadan; arada sırada flört edilen kişinin ilgisini çekmek için kısa mesajlar gönderirler, ararlar veya Instagram gibi sosyal ağlarda beğeniler gönderirler. Flört ettikleri kişilerin ilgilerini kaybetmemeleri için yeterince sık, ancak uzun süreli romantik ilişkilerin gelişmesi için yeterli olmayan şekilde iletişimde kalırlar (Navarro ve ark., 2020). Yemleme, hayaletlenme gibi net bir bitirme stratejisi değildir, çelişkili hareketlerde bulunularak tam bir iletişimi kesme yoluna da gidilmez. Yemleme, aynı zamanda bir randevuyu "beklemede" tutmanın bir yoludur. Bu açıdan 'kenarda tutma' (benching) davranışını da kapsar. Literatüre çok yeni giren bu flört şiddeti kavramları konusunda çok az çalışma yapılmıştır. Yemleme kurbanı olduklarını belirten İspanyol yetişkinlerin %35,6'lık bir yaygınlık oranını bildirilmiştir (Navarro ve ark., 2020).

1.8.3. Sanrıya Zorlama (Gaslighting)

İngilizce'de 'gaz lambası' anlamına gelen gaslighting "narsistik bireyin partneri üzerinde güç ve kontrol kurmaya çalıştığı duygusal ilişki içerisinde gelişebilen hem onun şahsi yargı, düşünce ve deneyimlerine olan inancını hem de kendisine olan güven duygusunu zedeleyebilen benliğe yönelik bir duygusal istismar biçimi olarak tanımlanmaktadır" (Akiş & Öztürk, 2021). Sanrıya zorlama duygusal istismara uğrayan kişinin algısıyla ve hafızasıyla oynayarak kendisinden ve akıl sağlığından şüphe duymasına sebep olur ve duygularını çarpıtır (Sweet, 2019). Sanrıya zorlama davranışına maruz kalan birey yaşadığı psikolojik şiddeti çok sonra fark eder, çünkü kullanılan stratejiler gizlice gerçekleştirilir (Akiş & Öztürk, 2021).

1.9. FLÖRT ŞİDDETİNİN RUHSAL ETKİLERİ

Flört uygulamaları, olası buluşmaları ve cinsel karşılaşmalara erişimi arttırıp, potansiyel partnerlerle çevrimiçi iletişime izin verirken ve insanlarla yüz yüze görüşmeden önce onlar hakkında bilgi edinmeye yardımcı olurken; aynı zamanda bazı riskler de içerir. Flört uygulamalarının, ilişkilerin oyunlaştırılması, riskli davranışlarda bulunulması (örn. korunmasız cinsel ilişki, kişisel bilgilerin ifşa edilmesi, takip ve siber taciz, cinsel mağduriyet) ve “yemleme (breadcrumbing)”, “kenarda tutma (benching)”, “hayaletleme (ghosting)” ve “sanrıya zorlama (gaslighting)” gibi davranışlara maruz kalma gibi dezavantajları da vardır (Navarro ve ark., 2020). Bu gibi psikolojik flört şiddeti korelasyonlarının psikolojiye etkisi üzerine literatürde henüz çok az çalışma vardır (Navarro ve ark., 2020).

Araştırmalar kadınların erkeklere oranla yaşam boyunca hayatlarındaki veya eski bir partnerleri tarafından tehdit, fiziksel veya cinsel şiddete teşebbüs veya duygusal/psikolojik istismarı daha fazla yaşadıklarını ortaya koymuştur. Fiziksel sağlık koşulları ve risk davranışları, partneri tarafından şiddet deneyimi olan kadınlarda, yaşamayanlara göre anlamlı olarak daha yüksektir (Amar & Gennaro, 2005; Fisher ve ark., 2006; Fisher ve ark., 2002).

Yaralanmalar ve kronik ağrı gibi şiddetle ilişkili fiziksel koşulların ötesinde, araştırmalar sürekli olarak partneri tarafından şiddet deneyimi ile artan depresyon oranları, travma sonrası stres bozukluğu (TSSB), madde kötüye kullanımı ve intihar arasında güçlü bir ilişki olduğunu göstermiştir (Beydoun ve ark., 2012; Rees ve ark., 2011).

Navarro ve arkadaşlarının 2020 senesinde yaptıkları araştırmaya göre ‘yemleme’ (breadcrumbing) veya kombine formları (hem yemleme hem de hayaletlenme) deneyimlediklerini belirten katılımcılar; yaşamdan daha az memnuniyet, daha fazla çaresizlik ve daha fazla yalnızlık bildirmişlerdir.

Diğer psikolojik şiddet yöntemleri gibi sanrıya zorlama (gaslighting) da mağdur olan kişilerde dissosiyatif bozukluklar ve travma sonrası stres bozukluğu gibi uzun

dönemli negatif ruhsal etkiler yaratmaktadır (Akiş & Öztürk, 2021). Ayrıca kişinin kimlik ve benlik algısına müdahalede bulunulan sanrıya zorlama eylemi, hem kişinin ruh sağlığını olumsuz yönde etkilemekte hem de maruz kaldığı negatif olayların tek sorumlusu olarak kendisini görmesine sebep olabilmektedir (Simon, 2010)

Çevrimiçi flört uygulaması kullanan kişilerin psikolojik ruh sağlığına etkilerinin araştırıldığı az sayıdaki çalışmalarda çıkan sonuçlar paraleldir. 18 yaş üstü çevrimiçi flört uygulaması kullanan insanların, kullanmayanlara kıyasla; daha yüksek düzeyde psikolojik sıkıntı, kaygı ve depresyon belirtileri olduğu bulunmuştur (Holtzhausen ve ark., 2020). Diğer araştırmalardan farklı olarak ise (Strubel & Petrie, 2017) uygulamayı kullananların daha düşük benlik saygısına sahip olduğu ile alakalı istatistiksel anlamlı ilişki bulunamamıştır (Holtzhausen ve ark., 2020).

BÖLÜM II

ÇEVİRİMİÇİ FLÖRT UYGULAMALARINI KULLANMA MOTİVASYONU, FLÖRT ŞİDDETİ VE RUH SAĞLIĞINA ETKİLERİNE YÖNELİK UYGULAMA

2.1. ARAŞTIRMANIN METODU

2.1.1. Yöntem

Bu araştırma nitel bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Veri toplama metodu olarak katılımcılar ile derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Nitel veri içerik analizi ile çözümlenmiş; nitel araştırma tekniği olarak fenomenoloji analiz yöntemi kullanılmıştır.

Araştırma yöntemi olarak nitel yöntemin tercih edilmesinin sebebi, bu yöntemle araştırmaya katılan katılımcıların deneyimlerinin tüm yönlerini paylaşabilmelerine imkan sağlanmasıdır (Freedman, 2008). Ayrıca nitel yöntem, araştırmacıya katılımcıların günlük yaşamlarında belirli konulara nasıl anlam yüklediklerini keşfetmesine de olanak sağlamaktadır (Berg, 2017).

İstanbul Bilgi Üniversitesi'nin Etik Kurulu'nun onayı ile araştırma için gönüllü katılımcı arayışına başlanmıştır. Araştırmaya katılan kişilere kartopu veri toplama yöntemi ile ulaşılmıştır. Araştırma katılımcıları (1) araştırmacının kişisel olarak iletişimde olduğu kişilerden, (2) katılımcıların iletişimde olduğu diğer kişilerden oluşmaktadır. Araştırmanın potansiyel katılımcılarına erişmek için tercih edilen bu yöntem amaçlı örnekleme ve kartopu örnekleme yapılmasına olanak tanımıştır. Bu yöntem ile birlikte, katılımcıların araştırmaya ve araştırmacıya güveni gözetilmiştir. Görüşme yapılmadan önce araştırmacının konusu, özet bilgileri, araştırmaya katılım şartları yer alan açıklama (EK-1) katılımcıya sunulmuştur. Açıklamayı okuyup araştırmaya katılan katılımcılar Bilgilendirilmiş Onam Formu'nu doldurmuştur.

Araştırmayı katılmak için gönüllü olan ve Bilgilendirilmiş Onam Formu'nu dolduran katılımcılar adı ve soyadı, cep telefonu numarası bilgilerini yazmıştır.

Araştırmaya katılan kişiler tamamen istekli ve gönüllü olarak katılmışlardır ve bu konuları paylaştıkları için çok memnun olduklarını bildirmiştir. Görüşmeler devam ederken temalar ve kategoriler oluşturulmuştur. Temalar tekrarlanana kadar yeni katılımcılar ile görüşülmeye devam edilmiştir. Veri toplama aşamasının sonunda toplam 10 kişi ile görüşme yapılmak üzere haberleşilmiş; 9 kişi ile derinlemesine görüşme yapılmıştır.

2.1.2 Katılımcılar

Araştırmaya dahil edilen katılımcıların gerekli özellikleri:

- Kadın olmak,
- 18 yaşından büyük olmak
- En az 3 ay çevrimiçi flört uygulaması kullanmış olmak

Katılımcıların mevcut durumda çevrimiçi flört uygulaması kullanıp kullanmadığı araştırmaya katılma kriteri olarak belirlenmemiştir. Ayrıca kullanılan çevrimiçi flört uygulaması da araştırmaya katılım için bir kriter olarak belirlenmemiştir. Ancak katılımcıların Tinder ve Bumble kullanmalarının motivasyonları da araştırmaya katkıda bulunmuştur.

Araştırmaya katılmak isteyen kişiler için hazırlanan formunu 10 kişi doldurmuştur. Bu kişilerden 1 tanesi vakit ayıramadığı için araştırmaya dahil edilmemiştir. Derinlemesine görüşme yapılan 9 kişiden 5 katılımcı ile yüz yüze görüşme sağlanmış, diğer 4 kişi ile de görüntülü görüşme sağlanmıştır.

Araştırmaya katılan 9 kişi de derinlemesine görüşmenin tamamına katılmıştır. Bu kişiler 24 ile 28 yaşları arasındadır. Katılımcıların tamamı lisans eğitimlerini tamamlamıştır. 3 katılımcı yüksek lisans eğitiminin tez teslim aşamasındayken, diğer 2 katılımcı da yüksek lisans eğitimini tamamlamıştır. Katılımcılardan 6'sı düzenli bir işte çalışmaktadır. Çalışanlardan 4 tanesi özel sektörde çeşitli mesleklerde çalışırken,

2 tanesi özel üniversitelerde öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır. Araştırmaya katılan kişilerin tamamının medeni durumu bekarıdır. Katılımcıların tamamı araştırmanın yapıldığı esnada büyük şehirlerden İstanbul ve Ankara'da yaşamaktadır.

2.1.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmaya katılan 9 katılımcı ile derinlemesine görüşmelerin bir kısmı online olarak, bir kısmı da yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerin bir kısmının uzaktan gerçekleştirilmesinin sebepleri (1) şehir dışında yaşayan katılımcılara ulaşılabilmesi (2) büyük şehirde yaşamının getirilerinden dolayı zaman kısıtlaması olmasıdır. Uzaktan bağlanarak yapılan görüşmeler sayesinde daha geniş bir örnekleme ulaşılabilme olanağına erişilmiştir.

Derinlemesine görüşme esnasında katılımcıların kendilerini güvende hissetmeleri için görüşmelerden önce araştırmacının görüşme yapacağı ortamda araştırmacıdan başka bir kişinin olmayacağı bilgisi verilmiş ve sonrasında randevu oluşturulmuştur. Görüşme saati belirlenirken katılımcının görüşme esnasında gizliliği gözetilmiştir.

Görüşmeler boyunca ses kayıtları alınmıştır. Ses kayıtları deşifre edilirken araştırmaya katılan kişilerin kimlik bilgileri sayılar ile şifrelenmiştir. Verinin analizi sonrasında ses kayıtları imha edilmiştir.

Derinlemesine görüşmelerin süreleri katılımcılar arasında farklılık olmak üzere 30 dakika ve 45 dakika arasındadır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmede kullanılacak soru formu (EK-2) yarı yapılandırılmış düzende düzenlenmiştir.

Görüşmelere demografik sorular ile başlanmıştır. Sonrasında açık uçlu sorular ile katılımcının deneyimini anlatması teşvik edilmiştir. Her görüşmede katılımcılara (1) genel ilişkilene biçimleri, (2) çevrimiçi flört uygulaması kullanma deneyimi, (3) flört şiddeti deneyimi ve (4) uygulamaları kullandıkları sıradaki genel ruh sağlıkları ile

ilgili sorular yöneltmiştir. Araştırmanın gerektirdiği sorular katılımcıyı yönlendirmeden sorulmuştur.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanırken çeşitli tezlerden, psikolojik sıkıntı ölçeğinden ve genel ruh sağlığı ölçeğinden yararlanılmıştır.

2.1.4. Analiz

Felsefi bir akım olarak ortaya çıkan fenomenoloji, Husserl tarafından 20. yüzyılın başlarında ortaya çıkarılmıştır (Tekindal, M. & Uğuz Arsu, Ş., 2020). Bir nitel araştırma metodu olan fenomenolojik araştırma ise, insanların belirli bir kavramla ilgili anlayışlarını, deneyimlerini, duygularını, bakış açıları ve algılarını ifade etmelerini sağlayan ve bu fenomeni nasıl deneyimlediklerini tanımlamak için kullanılan nitel bir araştırma yöntemidir (Rose, Beeby & Parker, 1995, s. 1124). Yorumlayıcı fenomenolojik analiz, insanların çevre ile etkileşimlerinde yaşadıkları deneyimlerine yükledikleri anlamları araştırır (Smith, 1999).

Bu araştırmada elde edilen bulgular yorumlayıcı fenomenolojik analiz ile analiz edilmiştir. Araştırmada katılımcılar ile derinlemesine görüşmeler yapılarak deneyimlerine erişebilmek ve deneyimleri geniş bir yelpazede açıklayabilmek hedeflenmiştir. Yapılan derinlemesine görüşmeler sonrasında elde edilen ses kayıtları, Voiser isimli sesi yazıya dönüştüren websitesi yardımı ile yazıya dökülmüştür ve ardından tek tek düzenlemeleri yapılmıştır. Bulguların analizinde ise MAXQDA 2021 analiz ve kodlama programından yararlanılmıştır. Veride belirlenen, tekrar eden tüm konular incelenmiş ve ayrıştırılmıştır. Tekrar eden kodlar birlikte sınıflandırma yapılmış ve birinci ve ikinci düzey alt temalar ile temalar ortaya çıkıp belirlenene kadar veri incelenmiştir.

2.2. BULGULAR

9 katılımcı ile gerçekleştirilen derinlemesine görüşmeler sonucunda elde edilen veri yorumlayıcı fenomenolojik analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Temalar ve alt

temalar katılımcıların derinlemesine görüşmelerde yaptığı paylaşımlar ile ayrıntılı bir biçimde bu bölümde açıklanacaktır. Ayrıca derinlemesine görüşmeler esnasında katılımcılara yöneltilen açık uçlu sorulara da yer verilecektir.

Tablo 2.1: Demografik Bilgiler

Katılımcı	Yaş	Öğrenim Durumu	Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelimi	Meslek	Kullandığı Süre	Kullandığı Uygulamalar	Uygulamada n kaç tane uzun ilişkiniz oldu?
K1	28	Lisans	Heteroseksüel-Kadın	Mühendis	1 yıl	Bumble	0
K2	24	Lisans	Heteroseksüel-Kadın	Veteriner	3 ay	Bumble	0
K3	28	Yüksek Lisans	Heteroseksüel-Kadın	Yazılımcı	1,5 yıl	Bumble	0
K4	26	Yüksek Lisans	Heteroseksüel-Kadın	Dijital Pazarlama	2 yıl	Bumble-Tinder	1-2
K5	27	Yüksek Lisans	Heteroseksüel-Kadın	Öğrenci	2 yıl	Bumble-Tinder	2
K6	26	Yüksek Lisans	Heteroseksüel-Kadın	Öğrenci	10 ay	Bumble	0
K7	25	Lisans	Heteroseksüel-Kadın	Pazarlama	1 yıl	Bumble	1
K8	28	Yüksek Lisans	Heteroseksüel-Kadın	Öğretim Görevlisi	6 ay	Bumble	1
K9	29	Lisans	Heteroseksüel-Kadın	Öğretim Görevlisi	4 ay	Bumble	1

2.2.1. Katılımcıların Genel İlişki Durumları, Tercihleri ve Yaşantıları

Katılımcıların ilişkilene biçimini anlayabilmek için genel olarak ne tip ilişkiler yaşamayı tercih ettikleri sorulmuştur. Katılımcılara daha açıklayıcı olması için uzun ve romantik ilişki, kısa süreli flört ilişkisi, tek gecelik ilişki, seks arkadaşı (fuckbuddy) ve faydaları olan dostluk (friendship with benefits) seçenekleri de hatırlatılmıştır. Katılımcılardan 8 tanesi genel olarak hayatlarında uzun süreli romantik ilişki tercih ettiklerini söylerken, 1 tanesi dönem dönem değiştiğini belirtmiştir. Katılımcı K2 şu an farklı odakları olduğundan bahsetmiştir.

“Şu an aslında ilişkilere bakış açım şöyle, çok fazla insanları güvenilir bulmuyorum ve kendi hayatımda akademik ve kariyer odaklıyım. Bundan kaynaklı bir ilişki düşünmediğim için sanırım bu tarz insanları bulamıyorum. Bulsam da galiba göremiyorum. Hani ilişki değil de, hani işte konuşalım, muhabbet edelim vesaire hani biraz orada kalıyor. Onun çok fazla ilerisine gitmiyor yani en azından şu aralar öyle.” (K2, 24)

Uzun süreli ilişkiyi tanımlarken katılımcılar; stabil, uzun soluklu, karşılıklı bağlanmalı, güven duygusu olan ilişki olarak tanımlamışlardır.

“E saygının yine yüksek olduğu, anlayışın yüksek olduğu, empatinin yüksek olduğu ilişkileri tercih ederim.” (K1,28)

“Daha çok ciddi. Uzun soluklu ilişkiler tercih ediyorum.” (K9,28)

Ancak katılımcıların bir kısmı da tercihlerinin uzun süreli ilişki olmasına rağmen farklı ilişki türlerini de yaşadıklarını söylemişlerdir.

“İlişkiye daha böyle yatkınım ama her zaman da böyle uzun süreli ilişki, sevgililik olayına daha yatkınım. Her zaman böyle bir şeye denk gelemiyorsun. Karşı taraf da istemiyor ya da sen istemiyosun hani o yüzden de... Eskiden şeydi

böyle; birileriyle takılma hani uzun süreli 1 haftada 1 ya da 2 haftada 1. De şu an bilmiyorum, belki benim durumumdan, belki denk geliştin de. Daha çok böyle işte buluşuyorum, bir şeyler içiyorum, bir daha görüşmüyoruz. Ya da buluşuyorum işte cinsel bir şey oluyor, görüşmüyoruz. Hani böyle maks 2 de biten şeyler oluyor.” (K4,26)

2.2.2. Çevrimiçi Flört Uygulaması Kullanım Süresi

Katılımcıların çevrimiçi flört uygulamalarını aktif olarak kullanma süreleri sorulmuştur. Uygulamaları kullanma süreleri değişken olmakla beraber en az 3 ay, en fazla ise 1-2 senedir. K4, K5, K3, K6, K7, K1 ve K8 katılımcıları 1-2 sene olduğunu söylemiş, K2 ve K9 katılımcıları ise toplamda 3 ay kullandıklarını belirtmiştir. Bu soruda 9 katılımcının tamamının uygulamaları aralıksız olarak kullanmadıkları, belirli zamanlarda hesaplarını sildiği, uygulamayı uyku moduna (snooze) aldığı veya hesabını silmeden telefonda uygulamayı kaldırdığı görülmüştür. Görüşmelere katılan kadınlar ile yapılan görüşmelerin analizinde elde edilen uygulamayı kullanmaya ara verme temasını oluşturan birinci düzey alt temalar ise *yorulmak, sıkılmak, uzun süreli ilişkiye başlamak, aradıkları insan profiline orada olmadığını düşünmek ve hep aynı tip insanlarla karşılaşmak* oldukları bulunmuştur.

“... sürekli aktif bir şekilde kullanmadım. Ara ara durdurdum, yorulduğum oldu. Yorulmaktan kastettiğim derken yorulmak-artık sürekli yeni insanlar tanıyıp herkese aynı durumunu, kendini tanıtmaya olayı-bundan yorulmam ya da birini bulup onunla uzun süreli bir ilişkiye bir şeye girdiğim için de kullanmadım.”(K6,26)

“Ama bazen çok sıkıcı olabiliyor. Çünkü yine platform yüzünden muhabbetler oldukça sık kalıyor. Ve sık kaldığı için de hep aynı şeyleri konuşuyormuşsun gibi olduğu zaman sıkılıp hani kapattığım da oldu.” (K8,28)

Ayrıca K3 katılımcısı psikolojisinin bozulduğu zaman ve kendisine iyi gelmediğini düşündüğü zamanlarda ara verdiğini söylemiştir.

“Psikolojim bozuldu, hayal kırıklıklarımın dolayısı erkeklerden nefret etmeye başladığımı fark ettim. Ondan dolayı bana iyi gelmediğini düşündüğüm zamanlarda hesabımı siliyordum. Sonra sıkıldığım ve belki bir ümit istediğim gibi biriyle tanışırım diye tekrar açıyorum.” (K3,28)

Katılımcıların çevrimiçi flört uygulamalarına günlük/haftalık olarak ne kadar vakit ayırdıklarını, hayatlarının ne kadarlık kısmını kapsadığını anlayabilmek için günlük/haftalık kullanım zamanları sorulmuştur. Tüm 9 katılımcı da bu sürenin çok değişken olduğunu, başlangıçta heyecanları fazlayken daha sık kullandıklarını, ancak daha sonra giderek azaldığını söylemişlerdir. Katılımcılar uygulamayı ilk indirdikleri zaman günlük olarak ortalama 2 saat kadar girdiğini söylerken; bu durum günde 10-15 dakikaya, hatta bazı katılımcılar için ise haftada 1 girmeye kadar azaldığı görülmüştür.

“İlk açtığımda çok eğlenceli geliyor, ilk açtığım gün böyle 5-6 saatimi rahat ona ayırıyorumdur. Sonra git gide azalıyor. Mesela açalı 4-5 gün falan oldu, bugün toplasan 15-20 dakika harcamışımdır, bakmadım bile doğru düzgün.” (K8,28).

Kullanım sıklığının giderek azalmasına ise; sıkılmak, kendisini yeniden anlatmaktan yorulmak, benzer tip kişilerle karşılaşmak, başka bir platform üzerinden konuşmaya devam etmek, karşı taraftan cevap alamamak ve konuşmaların uzamaması, derinleşmemesini söylemişlerdir.

“Yani insanlara sürekli kendimi tanıtmak çok yorucu olabiliyor bazen ve hep aynı insan tipleri ile karşılaşıyorsunuz. Bir süre sonra sıkıcı geliyor ilk başta, ilk açtığımda, heyecanlı geldiği için zaten hani bir anda şey oluyor? Hani açsan baksan bi hani böyle sağa sola kaydırsam o keyifli geliyor. Ama daha

sonrasında insanlarla muhabbet çok ilerlemiyor. Hep aynı şeyler dönüyor. Sen hep kendini en baştan böyle anlatmaya çalışıyorsun. Ondan yoruldum ve sıkıldığım için de bir yerde muhabbet bittiği ve hani başka bir ileriye taşınmadığı için kapatıyorum, siliyorum, bir süre girmiyorum.” (K9,28)

2.2.3. Tercih Edilen Uygulamalar ve Nedenleri

Katılımcılara bu zamana kadar hangi çevrimiçi flört uygulamalarını kullandıkları sorulmuştur. 9 katılımcıdan 7 tanesi (K3, K7, K6, K9, K2, K8, K1) sadece ‘Bumble’ uygulamasını, diğer 3 kişi de hem Bumble hem de Tinder’ı kullandıklarını belirtmişlerdir. Ancak bu kişiler son zamanlarda Tinder’ı kullanmadıklarını, çoğunlukla Bumble’ı kullandıklarını belirtmiştir.

Spesifik olarak Bumble’ı tercih etme sebepleri içinde en çok profillerin daha düzgün olması, arkadaş önerisi ve kadınların sohbeti başlatması gibi birincil alt temaların etkili olduğu görülmüştür.

Tablo 2.2: Tercih Edilen Uygulamalar ve Nedenleri

2.2.3. Tercih edilen uygulamalar ve nedenleri
2.2.3.1. Profillerin daha düzgün olması
2.2.3.2. Arkadaş önerisi
2.2.3.3. Kadınların sohbeti başlatması

2.2.3.1. Profillerin Daha Düzgün Olması

Katılımcıların tamamı Bumble’daki profiller daha düzgün olduğunu; kendi hayat görüşlerine, ilişki beklentilerine ve sosyal statülerine daha yakın kişiler bulabileceklerini düşündüğü için Bumble’ı tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

“Bumble’da daha düzgün insanların olduğu duyumunu almıştım açmadan önce. İşte mesleki anlamda, karakter anlamında ilişki, bakış açısı anlamında daha ilişki arayan, uzun ilişki bekleyen, tek gecelikten ziyade daha düzgün tipler, daha eğitimli tiplerin olduğunu duymuştum. O sebeple yani Tinder değil de Bumble açmam önerilmişti.” (K9,28)

Tinder’ı deneyimleyen kişilerin de son zamanlarda Bumble’ı tercih etme sebepleri benzerdir. Onlar da Tinder’ın kullanıcı profilinin eskiden iyiyken, şimdi k tu olduğunu ve bundan dolayı Bumble’da daha kafa dengi kişilerin olduğunu eklemişlerdir.

“Uzun süre Tinder kullandım. Sonra uzun bir ilişkim oldu. Böyle 1 senelik gibi. Ve hani Tinder’a böyle alışık olduğum için direkt Tinder açtım. Ama Tinder ortamı hani baya k tu duruma geldi. O yüzden Bumble duyduğum için buna geçtim.” (K4,26)

“...yani. Nasıl söyleyeyim? Benim hayat tarzıma uygun olmayan insan tipi Tinder’da daha fazla diyebilirim. Böyle garip pozlar. İşte, tarz yani böyle kiro diyebileceğin insanlar daha fazla.” (K4,26)

Görüşme analizi yapıldığında katılımcılardan K8 ise Bumble’daki insanların diğer uygulamalara kıyasla daha az cinsellik odaklı olduğunu söylemiştir.

“...diğer platformlar birazcık daha u seks odaklı. Yani daha seks partneri odaklı. Burada biraz daha sadece seks değil, bence biraz daha insan kalitesi yüksek. Bir de iki kelime laf edebiliyorsun. Yani direk böyle hani bana gel, çay içelim işte bana gel şarap ikram edeyim muhabbetleri olmuyor. Daha entelektüel insanlara denk gelebiliyorum.” (K8,28)

2.2.3.2. Arkadaş Önerisi

Katılımcılardan 6 kişi Bumble'ı tercih etme sebepleri olarak, başka arkadaşlarından duyduğunu ve onların önerisi üzerine indirdiklerini söylemiştir.

“Oradaki profilini daha iyi olduğunu duydum ve arkadaşarımdan gördüğüm için.” (K6,26)

“Diğerlerini çok deneyimlememiş olmakla beraber bundaki profilin Tinder'a falan kıyasla daha iyi olduğunu duymam ya da düşünmem galiba.” (K1,28)

2.2.3.3. Kadınların sohbeti başlatması

Bumble kullanımının spesifik sebebi olarak en az bahsedilen birincil alt tema ise *kadınların sohbeti başlatması* olmuştur. Bumble'daki bu özellik katılımcıların bir kısmı için iyi bir özellik olarak görülmüştür.

“... ben burada ilk başta kızların yazabiliyor olması da tabii ki bence beni etkilemiş olabilir. Yani beni rahatsız edecek veya sıkıntıya düşürecek bir durum olmadan ben istediğimde yazabiliyorum.” (K7,25)

Ayrıca uygulamanın bu özelliğinin, uygulama kalitesini arttıran bir yönü olduğunu düşünen 1 katılımcı da vardı.

“Bu uygulamada kadınların ilk yazması çok iyi bence. Sen yazmak istediklerine yazıyosun. Gereksiz kişilerle sohbetin dolmamış oluyor. Bence bu durum abaza erkekleri de uygulamadan eleyen bir özellik, daha kaliteli olmuş oluyor.” (K3,28)

Ancak bu düşüncenin tam tersini düşünen 1 katılımcı da vardır. K4 katılımcısı, kadınların sohbeti başlatması özelliğini sevmediğini, kendisinin yeni konu açmak için uğraşmak istemediğini ve sohbeti eğlenceli şekilde açamadığını söylemiştir.

“Ya bir kere şeyi sevmiyorum ben, benim yazmam gerekmesi olayını yani. Ama şimdi hiç gelmiyor bana çünkü. O kişiyi profilini gördüğüm zaman işte uğraşayım da, bakayım da, aa işte nelerle ilgileniyor falan gibi konuşma açmak gibi bir isteğim açıkçası yok. O yüzden Tinder’da hoşuma gidiyordu birinin yazması. Bir de Bumble’da niyeyse belki ben sohbeti iyi açamıyorum diye, sohbet çok da böyle akıyor gibi geliyor. Hep böyle yüzeysel hani. Ne yapıyorsun? İyiyim oturuyorum. Ne okuyorsun? Nerde okuyosun? Şu anda mezunum falan filan yani. Böyle eğlenceli bir sohbet ya da eğlenceli bir goygoy muhabbeti de olmuyor orada.” (K4,26)

2.2.4. Çevrimiçi Flört Uygulamalarını Kullanma Motivasyonu

Tablo 2.3: Çevrimiçi Flört Uygulamalarını Kullanma Motivasyonu

2.2.4. Çevrimiçi Flört Uygulamalarını Kullanma Motivasyonu
2.2.4.1. Uzun İlişki Arayışı
2.2.4.2. Yeni İnsanlarla Tanışmak
2.2.4.3. Heyecan ve Eğlence Arayışı
2.2.4.4. Cinsel Doyum
2.2.4.5. Ego Tatmini

Katılımcılara uygulamayı ilk defa indirirken hangi amaç ve motivasyonla indirdikleri sorulmuştur. Analiz sonucunda katılımcıların uygulamayı ilk indirirken farklı motivasyonlarla indirdikleri görülmüştür. Ayrıca bu soruya verilen cevaplardan da motivasyonlarının uygulamayı kullanırken de değişebildiği anlaşılmıştır.

2.2.4.1. Uzun İlişki Arayışı

Katılımcılardan 1 tanesi hariç (K2), tüm katılımcılar uygulamayı indirmekteki temel amaçlarının uzun ilişki bulmak olduğunu söylemişlerdir. Bu alt tema diğerlerinin içinde en çok konuşulan birincil alt temadır.

“Kendime uygun, kendi profilime uygun, belki de hayalimdeki insana ulaşabilme. Çünkü seçeneğim çok olacağı için, bulabilme ihtimalinin daha yüksek olduğunu düşündüm.” (K6,26)

“...biraz pandemiden dolayı birileri ile tanışmak, yani tabiki aslında asıl amaç bir ilişki. Hani günlük bir şey değil. Dediğim gibi uzun süreli ilişkiler tercih ediyorum çünkü. Ama hani çalışma ortamının azalması pandemi ile beraber ve birileriyle tanışmak. Hani en başında bir şekilde iyi iletişim kurdum, keyifli vakit geçirebileceğim birileri ile tanışmak. İlerlerse de bi ilerlesin mantığıyla beklentim birazcık daha uzun süreli ilişki ve yeni insanlarla tanışmak.” (K1,28)

“...ama benim her zaman amacım gerçekten iyi birini tanıyabilme olasılığıydı. Yani yoksa takılmak değildi.” (K7,25)

K2 ise şu an odak noktasının kariyer ve iş merkezli olmasından dolayı uzun süreli ilişki istemediğini, ayrıca taşınma durumu olduğu için de bir bağlılık istemediğini belirtmiştir.

“Yani bu duygusal durum beni de yıpratır karşı tarafı da. Hani o yüzden çok fazla öyle bir ilişkiye girmiyorum. Yani farklı bir ilişki iletişim çeşidi de aramıyorum.” (K2,24)

Katılımcıların tamamı uzun süreli ilişki amacıyla kullandıklarını söylediler de, bazı katılımcıların sonraki konuşmalarında diğer motivasyonların da en az uzun ilişki aramak kadar etkin olduğundan bahsettikleri anlaşılmıştır. Uzun süreli ilişki isteyen katılımcılardan K8 ve K9 ayrıca yeni bir ilişkiden çıktıklarını da eklemiş, uygulamayı

bir flört edinmek ve ilerlese de yeni bir ilişki motivasyonu ile indirdiklerini söylemiştir.

2.2.4.2. Yeni İnsanlarla Tanışmak

Katılımcıların tamamı pandemiden gelen yalnızlıktan şikayet etmiş ve yeni biriyle tanışmanın çok zor olduğundan bahsetmişlerdir. Katılımcılar ayrıca iş hayatına girmenin de yeni insanlarla tanışmayı olumsuz etkilediğini düşünmektedir. Üniversite hayatında çok fazla yeni ortama girip, yeni kişilerle tanışılabilir ve potansiyel sevgili adayı bulunabilirken, günümüz şartlarında pandeminin de eklenmesi ile bu durum çok zor bir hal almıştır.

“Pandemi aşk sektörünü tamamen bitirdi. 2 sene boyunca evden ailemin yanından çalıştım. Ne biriyle tanıştım ne biriyle flört ettim. Ondan bu uygulamaları indirmek zorundaydım. Başka hiçbir seçenek bulamadım.”
(K3,28)

“Yani bazen yeni insanlarla tanışmak hoşuma gidiyor. Bundan kaynaklı bu uygulamalarda daha çok vakit geçirebiliyorum.”

“Pandemi nin getirdiği yalnızlıktan ve insanlarla tanışmamaktan dolayı. Yeni bir insanla tanışmak ve ilişki yürütmek amacımdı ilk.” (K6,26)

2.2.4.3. Heyecan ve Eğlence Arayışı

Katılımcılardan K2 ve K8 çevrimiçi flört uygulamalarını özellikle eğlence amaçlı da kullandıklarını söylemiştir. Bu katılımcılar arkadaşlarıyla birlikteyken uygulamayı açtıkları ve tanıştıkları kişilerle grupça görüştükleri, birlikte oyun oynadıklarından ve vakit geçirdiklerinden bahsetmişlerdir. Durum başka bir yöne herhangi ilişki türüne çekilmeye çalışıldığında da şu an bunu istemediklerini söyleyip iletişimi kestiklerini anlatmışlardır.

“...dedik ki insanlarla tanışalım ama beraber tanışalım falan. Benim bumble in hikayesi bu.” (K2,24)

2.2.4.4. Cinsel Doyum

Katılımcılardan bir tanesi (K4) ilk indirirken tek amacının yalnızca cinsel ilişkiye girmek olduğunu söylemiştir. Daha önce hiç deneyimlemediği, hiç erkek arkadaşı olmadığı için çevresinden baskı hissetmiş ve bu durumu sonlandırmak için Tinder’ı açmıştır. Geleneksel yöntemlerle tanışamadığı ve çaresiz olduğu için bu uygulamalara başvurmuştur.

“...hiç birileriyle flörtleşmemiştim, birisiyle öpüşmemiştim, cinsel bir şey yaşamamıştım. Ben de artık bir noktaya geldim ki benim hani bunu gidip kendim almam lazım. Hiçbir arkadaşım tanıştırmıyo ve hiçbir ortamda denk gelmiyor. O yüzden ben Tinder’ı biriyle buluşacağım, sevişeceğim, seks yapacağım ve kapatacağız. Ve hani bu konuyu bir daha açmayacağız. Tamamen bu konu bitsin diye yaptım.” (K4,26)

2.2.4.5. Ego Tatmini

Katılımcı K4, K8 ve K5 yeni insanlarla tanışmak ve uzun süreli ilişki bulmak amaçlarının yanında ego tatmini için de kullandıklarını eklemişlerdir.

“...ilk Tinder açtığım zaman hiçbir deneyimim yok. Hani bir erkeğin benle mesajlaşması, buluşması, eve atması bile aslında çok büyük bir başarı. Hani hiç de yaşamadığım bir şey.” (K4,26)

“Ben Bumble’in prensesiyim şu an. Peşimden koşan koşana. O yüzden yani ben kullanıyorum.” (K8,28)

Katılımcıların bir kısmının özgüvenini arttırmak için uygulamaları kullandığı görülmüştür.

2.2.5. Çevrimiçi Flört Uygulamalarında Benlik Sunumu

2.2.5.1. Profil Oluşturma

Katılımcılara profillerini oluştururken nelere dikkat ettikleri sorusu yönlendirilmiştir. Profillerini oluştururken en çok dikkat edilen fotoğraf seçimidir. Fotoğraf seçiminde katılımcıların benzer düşünceleri paylaştığı görülmüştür. Öte yandan ilk kullanmaya başladıkları zaman çok tanınmamak adına uzaktan veya çok belli olmayan fotoğraf koyduğunu söyleyen K3 ve K1 katılımcıları da bir süre kullandıktan sonra bu düşüncelerini değiştirdiklerini söylemişlerdir.

“E sanırım gerçekte başkalarını tanıdığın birileri ile karşılaşma durumundan biraz çekindim sanırım. Sonra bunun aslında daha yaygın bir konu olduğu ve daha normal olduğunu, ya da belki kullandıkça alıştığım için böyle bir çekincem olmadı. O yüzden normal hani benim şu anda görseler tanıyabilir şeklinde bir fotoğrafım var.” (K1,28)

Fotoğraf seçiminde katılımcıların tamamı ‘en güzel çıktıkları’ fotoğrafları koymayı tercih etmektedir. Ayrıca koyulan fotoğraf sayısına da dikkat ettikleri görülmüştür. Katılımcıların ortalama 3 fotoğraf koyduğu, bunlardan en az 1 tanesinin boydan, 1 tanesinin çekici göründükleri ve 1 tanesinin de sempatik veya karakterlerini, zevklerini, hobilerini gösterecek bir fotoğraf olduğunu söylemişlerdir. Fotoğrafların, karşıdaki insana karakterini belli etmek için özenle seçildiğinden ve standart olarak hep aynı fotoğrafların kullanıldığından bahsedilmiştir. Ayrıca bu fotoğrafların sıralamasına da dikkat edildiği görülmüştür.

“Ben komik fotoğraf, samimi biraz şey koymak isterim. Ama sonradan fark ettim ki burası bayağı yüzeysel bir platform. Sonuçta ilk baktığım şey dış görünüş oluyor, o yüzden çekici gözüktüğüm, güzel gözüktüğüm bir fotoğrafı,

yani dış görünüş bazlı daha çok değerlendirmeye başladım. Eğer istediğim gibi böyle eğlenceli, işte geyikli bir fotoğraf, komik bir fotoğraf koyacaksam onun sonlara koyuyorum.” (K8,28)

“Maksimumda 3 tane fotoğraf koyuyorum. Hani çok da böyle orada her şeyimle buradayım imajını vermemek için maksimum 3. Bir tane de böyle sonunda vücut da bir güzüksün dediğim fotoğraflar.” (K4,26)

Katılımcıların tamamı kendileriyle alakalı uzun yazılar yazmaktan kaçındıklarını söylemiştir. Katılımcıların en çok yazdıkları bilgiler sırasıyla; yaş, meslek, mezun olduğu/ okuduğu üniversitedir. Bunların haricinde burcunu, sigara/alkol kullanım sıklığını ve hobilerini de yazan katılımcılar vardır. Ayrıca uzun boylu olan 2 katılımcı K4 ve K3 boylarını da yazdığını söylemiştir.

“...az açıklama yapmayı daha iyi buluyorum ki konuşarak öğrenin.” (K6,26)

Bumble’da aranan ilişki tipinin işaretlendiği kısım da katılımcıların yarısı (K3, K4, K5, K7, K9) tarafından doldurulmuştur. Burada ‘ilişki istiyorum’ ve ‘şu an bilmiyorum’ seçenekleri en çok tercih edilen seçeneklerdir. Ancak K8 ve K2 gibi şu an ne tip bir ilişki istediğini bilmeyen katılımcılar bunu belirtmemeyi tercih etmiştir.

“Yani sevgili de olabilir, belki sadece arkadaş oluruz. Belki sadece flört ederiz. Hani bilemiyorsun, o yüzden bilmiyorum dedim.” (K8,28)

2.2.5.2. Potansiyel Adayların Profilleri

Tablo 2.4: Potansiyel Adayların Profilleri

2.2.5.2.Potansiyel Adayların Profilleri
2.2.5.2.1. Seçme Kriterleri
Fiziksel Özellikler

Meslek
Eğitim Durumu
Yaş
Boy
Hobiler
İlişki Beklentisi

2.2.5.2.2. Eleme Kriterleri

Dış Görünüş (Kaslı, çıplak, lüks arabalı vb)
Takımalık ilişki arayanlar (Something Casual)
Üniversite mezunu olmayanlar
Mesleği iyi olmayanlar
Çeşitli meslek gruplarından olanlar

2.2.5.2.1. Seçme Kriterleri

Potansiyel adayları seçme kriterlerinin benzer özellikler gösterdiği görülmüştür. Katılımcıların tamamının ilk baktıkları, kişilerin fotoğrafları ve fiziksel çekimleri olmuştur. Fotoğraftan etkilenme ve fiziksel çekim en önemli alt tema iken; bunu mezun olduğu okul, meslek, yaş, hobiler, ilişki beklentisi ve en son olarak boy takip etmiştir. Ayrıca katılımcıların profilleri dikkatle inceledikleri, hayat tarzları ve karakterleri hakkında çıkarımda bulunmaya çalıştıkları görülmüştür.

“Tek elimde olan şey fotoğrafları ve en detayına kadar yorumlayıp onun karakterini kendi kafamda analiz etmeye çalışıyorum ve sosyoekonomik durumunu, eğitimini vs. de katarak.” (K6,26)

Katılımcılar kendileri hakkında çok bilgi vermese bile potansiyel adayların meslek ve okul bilgisinin çok büyük avantaj sağladığından bahsetmiştir.

“Okulu veya mesleği yazmıyorsa hiç kaydırmam ne kadar beğensem de. Çünkü biz kadınlar statüye bakıyoruz, zeki erkek olsun istiyoruz. Bunu erkekler de çok iyi biliyor. Ondan dolayı meslek veya mezun olduğu okulu yazmıyorsa kendine bu konuda güvenmiyordur ondan hiç oyalanmaya gerek yok.” (K3,28)

K8 katılımcısı erkeklerin sağa veya sola kaydırırken çok fazla seçici olmadıklarından dolayı kendisiyle alakalı çok fazla bilgi vermese de, potansiyel adaylarda çok dikkat ettiğinden bahsetmiştir. Bu seçme kriterlerinin uzun süreli ilişki isteyen ve diğer ilişki tiplerini tercih edenler için aynı olduğu görülmüştür.

“...erkeklerde mesela bunlara çok dikkat ediyorum. Biz sanırım daha seçici olabiliyoruz Bumble’da. O yüzden yazmamıza gerek kalmıyor. Ama onlar seçilen taraf olduğu için, mesleğinin iyi olduğunu göstermesi gerekiyor.” (K8,28)

İlişki beklentisinin belirtilmesi konusunda katılımcılar iki farklı görüş bildirmiştir. Katılımcılardan 7 kişi ilişki beklentisine dikkat ettiğini, takımlık ilişki (something casual) işaretleyenleri cinsellik odaklı oldukları için sağa kaydırmadıklarından bahsetmişlerdir.

“Ben öncelikle relationship seçiyorum. Çünkü benim burada aradığım şey takılmak, laylaylom değil. Belki gerçekten kafama uyan benim onu sevebileceğim, onun beni sevebileceği birini bulurum diye bu platforma girmiştım. O yüzden önce doğru bilgileri ve aradığım şeyi belirtmeyi tercih ediyorum. Ki insanlar da ona göre sağa veya sola kaydırırsın. Yani takılmaksa amacı kaydırmazın.” (K7,25)

Diğer 3 katılımcı başlarda benzer düşünse de, orada yazan ilişki beklentisinin gerçekçi olmadığı ve hiçbir şeyi bağlamadığı için dikkat etmeyi bıraktıklarını söylemişlerdir.

“Başta etkiliyordu. Hani diyordum ki ya işte mesela ilişki ararken a ilişki istiyor falan. Ama artık bu noktada orada yazanın hiçbir şey olduğunu düşünmüyorum. Öyle yazar, ilişki ister, ama benle değil başkasıyla ilişki istiyordur. Hani biraz bana çok kıstas olarak belirlemiyö.” (K4,26)

“...relationship yazan bir insan mesela yazıyorsun. Beşinci mesaja cevap vermiyor, ilişki istiyorsa niye o zaman cevap vermiyor? Hani o yüzden bence hani o kısım biraz kişiye, ikili ilişkiye bağlı bir şey gibi. Çok genel geçer bir seçenek orada.” (K4,26)

Katılımcılar genellikle uzun ilişki arayışında oldukları için seçici şekilde davrandıkları görülmüştür.

2.2.5.2.2. Eleme Kriterleri

Potansiyel adayları eleme kriterlerinde katılımcılar benzer görüş belirtmiştir. Kaslı, sigaralı, lüks arabalı, üstü çıplak pozunu olan erkekleri en başta elediklerinden bahsetmişlerdir.

“Üstü çıplak fotoğraflar atanlara kesinlikle şey yapıyorum, sola kaydırıyorum. Onun haricinde maddi durumunu belirtmek için böyle çaba gösteren insanları sola kaydırıyorum. Kendini çok böyle zorlayarak, çabalayarak böyle anlatmaya çalışan insanları sola kaydırıyorum. Hani orada bi şey var, hani böyle çok heyecanlı bi şeyler anlatmaya çalışıyor böyle.” (K9,28)

Fiziksel özellikler ve üniversite mezunu olmayan kişileri eleme kriteri tüm katılımcılar için ortak iken; katılımcıların yarısı iyi bir mesleği olmadığını düşündüklerini de elediklerini eklemişlerdir.

“İyi bir meslek yaptığını düşünmediklerimle. Çünkü ister istemez bunlar insanın sosyokültürel seviyesini belli ediyor.” (K8,28)

Ayrıca bazı katılımcılar (K3, K5, K8) belli meslek gruplarını da hiç bakmadan elediklerini söylemiştir. Bu meslek grupları; doktorlar, avukatlar, pilotlar, polisler ve askerlerdir.

“...bu meslek gruplarına bilmiyorum hiç güvenmiyorum. Çok kendini beğenmiş ve çapkın oluyorlar. Güvenilir bulmadığım için bilmiyorum öyle bir önyargım var.” (K3,28)

İlişki beklentisinde yazılan bilgilerin çok gerçekçi olmadığı düşünülse de katılımcıların büyük bir kısmı takımlık ilişki yazanları sola attıklarını belirtmiştir.

“Açıkçası çok, yani bakıyorum evet ama hani çok da ciddiye almıyorum. Çünkü bu bir tuzak olabiliyor çoğu zaman. Yani ilişki istiyorum yazıyor ama hani orada. Sonrasında konuştuğumuzda şey diyor hani aslında çok da ciddi ilişki hemen istemiyorum. Hemen bi şey olmasın falan. O zaman oraya ciddi ilişki arıyorum, yazmayacaksın gibi.” (K9,28)

Her katılımcının kendi istek ve beklentilerine göre potansiyel adayları hızlı şekilde elemek için bazı eleme kriterleri ve taktikleri oluşturdukları görülmüştür.

2.2.6. Çevrimiçi Flört Uygulamalarında Flört Şiddeti

Katılımcıların çevrimiçi flört uygulamalarını kullanırken karşılaştıkları ve deneyimledikleri flört şiddetlerini analiz etmek için sorular sorulmuştur. Genel bir giriş yapılarak uygulamalarda flört şiddetinin daha mı az yoksa daha mı fazla olduğunu düşündükleri sorulmuştur. Katılımcıların tamamı, çevrimiçi flört uygulamalarında flört şiddetinin daha fazla olduğunu düşündüklerini söylemişlerdir. Uygulamalarda kişilerin birbirlerine daha fazla şiddet uygulamalarının sebebi olarak da anonimlik ve umursamazlık alt temalarından kaynaklandığı düşünülmüştür. Katılımcılar insanların ortak bir alandan tanışmadıkları için bir daha görmeyeceği ve anonim kalacağı

rahatlığıyla daha farklı davranabileceklerini söylemişlerdir. Ayrıca yakınlık kurulmadığı için de duyguların umursanmamasından dolayı şiddet uygulamanın daha kolay olabileceğini düşünmüşlerdir.

“Burada bi tık daha fazla bence. Yani uygulamanın verdiği rahatlık da. Hani bu uygulamadan ne bekliyorsunuz kafası var insanlarda. Ama normalde özellikle arada bir tanıdık olduğunda bu kadar rahat olabileceklerini düşünmüyorum. O yüzden ben burada veya diğer web sitelerinde uygulamalarda bi tık daha fazla bence.” (K7,25)

“Normalde tanışmak için hani daha böyle ortak bir noktanın olduğu, ortak arkadaş olabilir, iş ortamı olabilir vs. biraz daha hani ortak noktalarının olduğu ve tekrardan görüşülme ihtimali de olduğu durumlar olduğu için, sanırım uygulamalarda daha fazladır. Çünkü hani kişiyi hiç tanımıyoruz. Bir daha hayatımızda hiç olmayacak ve karşımızdaki kişiye değer verecek kadar, hani uygulamadan tanışmışlığın dışına çıkmadıysak, o zaman hani bir şekilde konuşması da daha rahat davranması da rahat. Karşıdakinin ne hissettiğini daha çok umursamıyorsun.” (K1,28)

Tablo 2.5: Çevrimiçi Flört Uygulamalarında Flört Şiddeti

2.2.6. Çevrimiçi Flört Uygulamalarında Flört Şiddeti
2.2.6.1. Fiziksel Şiddet
2.2.6.2. Cinsel Şiddet
Dudağından Öpülmesi
Cinsel İçerikli Fotoğraf İsteme
Cinsel Yakınlaşmaya Zorlama
Deneyimlenen Cinsel Şiddetin Etkileri
Kullanılıyor Hissetme
Kötü/Korkunç Hissetme

Suçluluk
Güvensizlik
2.2.6.3. Psikolojik Şiddet
2.2.6.3.1. Hayaletleme
2.2.6.3.2. Aşk Bombardımanı
2.2.6.3.3. Sanrıya Zorlama
2.2.6.3.4. Kenarda Tutma
2.2.6.3.5 Deneyimlenen Psikolojik Şiddetin Etkileri
Değersiz Hissetme
Umutsuz Hissetme
Hayal Kırıklığı
Aptal ve Kızgın Hissetme
Güvensizlik
Suçluluk
Merak
Üzüntü

2.2.6.1. Fiziksel Şiddet

Katılımcılara fiziksel şiddeti nasıl nitelendirdikleri ve tanımladıkları sorulmuştur. Burada katılımcıların şiddeti doğru tanımlayıp tanımlamadığı anlaşılmaya çalışılmıştır. Ayrıca analiz sırasında gözden kaçabilecek şiddet tanımının içine girebilecek davranışların da tekrardan hatırlatılması sağlanmıştır. Katılımcıların hepsinin fiziksel şiddeti kısa ve öz şekilde ve doğru şekilde tanımlayabildiği görülmüştür.

“Zarar görmek gibi fiziksel dediğim temas içeriyor.” (K1,28)

“Fiziksel şiddet cinsel ilişki dışındaki itme vurma, tokat atma gibi fiziksel.”
(K4,26)

“Birinin sana fiziksel olarak istemediğin bir hareketi yapması. Ama taciz buna girmiyor sanırım. Yani bu ittirme olabilir, ne bileyim tokat olabilir. Fiziksel bir şiddet yani direk aklıma gelen.” (K8,28)

Katılımcıların hiçbirisi çevrimiçi flört uygulamalarından tanıştıkları insanlar tarafından fiziksel şiddete maruz kalmadıklarını söylemiştir.

2.2.6.2. Cinsel Şiddet

Katılımcılara öncelikle cinsel şiddeti nasıl nitelendirdikleri ve tanımladıkları sorulmuştur. Cinsel şiddetin tanımının, fiziksel şiddete göre daha az netlikte olduğu görülmüştür. Tüm katılımcılar cinsel şiddet olabilecek; istemeden sana dokunması, taciz etmesi, tecavüz etmesi, cinsel anlamda bir şeyler yapmaya zorlaması gibi daha fiziksel zorlamaları cinsel şiddet olarak tanımlayabilmişlerdir. Katılımcıların aklına gelen cinsel şiddet tanımı daha fiziksel durumlar olmuştur.

“Ya kavramsal olarak, cinsel şiddet bence şu. Buna çok basit şeyler de girer yani elini tutması ya da saçına dokunması ya da koluna dokunması. Yani o insan özel alanında seni istemiyorsa özel alanına bir şekilde entegre olmaya çalışıyorsan fiziksel olarak bu cinsel şiddet.” (K2,24)

“Zorla seni fiziksel bir şeye zorlaması bence cinsel bir şiddet.” (K7,25)

“Yok. Pek bunu bilmiyorum. Cinsel ilişki sırasında olan bir şey diye düşünüyorum.” (K4,26)

Daha sonra araştırmacı tarafından eklenen ‘cinsel birliktelik sırasında, öncesinde veya sonrasında size karşı küçümseyici ve kaba bir tutum sergilemesi, rızanız olmadan cinsel içerikli fotoğraf atması veya sizden atmayı beklemesi, siz istemediğiniz halde cinsel içerikli konuşmalar yapması’ gibi durumlar da hatırlatıldığında bazı katılımcılar için bir farkındalık olmuştur ve deneyimlerini

düşündüklerinde sonradan eklemeler yapmışlardır. Bu durum katılımcıların cinsel şiddeti tam olarak anlamlandıramadıkları ve tanımlayamadıkları da anlaşılmıştır. K4 katılımcısı ayrıca sosyal medyada yapılan bilgi içerikli paylaşımların da kendisine flört şiddeti konusunda farkındalık kazandırdığını söylemiştir.

“...Twitter’da ya da sosyal medyalarda falan bunlarla ilgili paylaşımlar yapılmaya başlandı. Artık onlar biraz daha psikoloji sayfalarında falan bunları yaşadınız mı? falan deyip. Yani aslında aa evet ama bu kötü bir şey mi ya? falan olduğum çok oldu.” (K4,26)

Tablo 2.6: Deneyimlenen Cinsel Şiddet Türleri

Tema	Alt Tema	n
Cinsel Şiddet	Cinsel İçerikli Konuşma/Fotoğraf	3
	Dudağından Öpülmesi	1
	Cinsel Yakınlaşmaya Zorlama	2

Katılımcılar cinsel şiddetin tanımlamasını yaptıktan sonra deneyimleri sorulmuştur. Katılımcılardan 1 tanesi isteği dışında dudağından öpülmüş, 1 tanesine cinsel içerikli konuşmalarda bulunmuş ve bu esnada görüntülü konuşma talebinde bulunmuş, 2 tanesinden cinsel içerikli fotoğraf atılması istenmiş, 1 tanesi istemediğini söylediği halde cinsel yakınlaşmaya zorlanmıştır. K4 katılımcısı ise cinsel şiddete uğramadığını söyledikten sonra tanımların katılımcıya okunmasından sonra aslında istemediği halde ve evine gittiği için öyle bir gereklilik olduğunu düşünmesinden dolayı istemediği halde cinsel yakınlaşmaya zorlandığını fark etmiştir.

Diğer kişiler de uygulamalardan tanıştıkları kişiler tarafından cinsel şiddete uğramadıklarını belirtmiştir. İstemediği ve beklemediği bir durumda dudağından öpülen K6 katılımcısı yaşadığını cinsel travma olarak nitelendirmiştir.

“Öpüşme kısmında cinsel travma yaşadığımı düşünüyorum. İlk kez bulduğum bir insanla ayrılırken yolda bir anda yürürken öpmeye çalıştı. Çok hızlı bir şekilde ve çok rahatsız oldum.” (K6,26)

Cinsel şiddet tanımının katılımcılara hatırlatılmasıyla öncesinde uğramadığını söyleyip sonradan hatırlayan katılımcı da olmuştur.

“Böyle bi şey yaşamadım. A yaşadım, pardon hatırladım şu an. Ve yine uygulamadan tanıştığım biri konuşurken böyle çok ısrarlı davranmıştı. Hani işte görüntülü arayım seni hadi bir kere şey yapayım. Çok kötü durumdayım şu an. Sadece 10 saniye yüzünü göreyim. Hani orada benim suratıma bakacak ve hani kendini tatmin edecek. Ben o an ne yapacağımı şaşırđım. Hani çocukla güzel konuşuyorduk, muhabbet ediyorduk. Her şey iyi gibi gidiyordu. Sonra bir anda böyle bi şey gelmesi dedim. Acaba yapmalı mıyım, yapmamalı mıyım böyle bi kendimi sorguladım falan. Evet böyle bi şey unutmuşum.” (K9,28)

Katılımcı K4 başlarda cinsel şiddetin ne olduğunu bilmediğini ve farkında olmadan aslında istemediği gelişmelerin olduğunu söylemiştir.

“Ama ilk başlarda gerçekten olayı cinsel şiddet diye bi şey var mı? Nedir? falan bilmediğim zamanlarda; ilk datelerim (buluşmalarım) bilmiyorum etmiyorum hani. O kişi bana yaklaştığı zaman, o an çok da modumda olmasam da şimdi bunu yapmamız lazım herhalde evine gittim. Hani bu kadar ortam var. Sevişmem lazım falan deyip yani direk biraz onun isteğiyle yapmışlığım oldu başlarda özellikle.” (K4,26)

İstenmeyen cinsel yakınlaşma zorlanan diğer katılımcı ise deneyimsiz olduğu ve bundan dolayı merak duygusunun da olduğunu söylemiş ve yaşananlardan dolayı kendisini suçladığını eklemiştir.

“Birkaç kere görüştüğüm ve bana sevgilisi gibi davranan birisinin evine gitmişim. O zamanlar çok deneyimim yoktu ve içimde biraz merak da vardı. Alkol içtikten sonra biraz yakınlaştık. Sonra bakire olduğumu ve devam etmek istemediğimi söyledim. Çok ısrarcı oldu tamam bir şey olmayacak sadece öpeceğim dedi ve üstüme çıktı. Onu itelemeye çalıştım ancak gücüm yetmedi. O an sadece işini bitirsin ve gitsin diye direnmeyi bıraktım. Birleşme olmadı. Ancak bakire olmasam şu an tecavüze uğramış olacaktım diye düşünmüştüm. Zaten tecavüzden de bir farkı yoktu aslında. Bu konuda bazen kendimi suçluyorum” (K3,28)

Cinsel şiddet yaşadığını söyleyen katılımcılara neler hissettikleri, neler düşündükleri sorulmuştur. Tüm cinsel şiddet türlerine maruz kalan kişilerde kendini kötü hissetme, kullanılıyor gibi hissetme, güvensizlik ve suçluluk alt temaları ortaya çıkmıştır.

“Çok kötü hissettim. Çok korkunç hissettim. Yani orada ben kullanılıyorum, orda bir objeyim aslında. Ve hani benim duygularımın falan hiçbir önemi yok. Karşılıklı hiçbir şey yok zaten orada tek taraflı bir şey var. Ve gerçekten çok aşağılık bir his, yani aşırı kendini kötü hissettiren bir şey.” (K9,28)

“Çok hızlı bir şekilde ve çok rahatsız oldum. Zaten çok rahatsız olduğum için de orada yanlış bir şey olduğunun farkındaydım. Bunu ona da söyledim, kötü hissetmişim.” (K6,26)

İstemediği halde cinsel yakınlaşmaya zorlanan kişi ise kötü hissetmenin yanında ayrıca suçluluk ve güvensizlik duyduğunu da söylemiştir. Yaşadıklarını saklamaya çalışması da hissettiği suçluluk duygusunu gösterir.

“Evine gittiğim için kendimi suçladım. Sanırım buna ben izin verdim, ben suçluyum diye düşündüm. Bu yaşadıklarımı uzunca bir süre kimseye de anlatmadım. Erkeklere güvenim azaldı. Çünkü dışardan baktığında hiç böyle şeylere zorlayacak kötü bir profil değildi. Gayet etrafımızda olan arkadaşlarımız gibiydi.” (K3,28)

Katılımcıların ciddi cinsel tacize uğramadıkları ve çok fazla etkilenmedikleri görülmüştür. Bunun sebebi olarak da cinsel şiddet kavramının kavramsal olarak çok fazla bilinmemesidir.

2.2.6.3. Psikolojik Şiddet

Psikolojik şiddetin kavramsal tanımı sorulduğunda, bu kavramın çok geniş olduğunun ve net olmadığının düşünüldüğü görülmüştür. Ayrıca katılımcılar psikolojik şiddeti tanımlamakta zorlanmışlardır. Ancak katılımcılar psikolojik şiddeti tanımlarken benzer tanımlamalarda bulunmuştur. Katılımcılara göre psikolojik şiddet; hayal kırıklığına uğratan, değersiz ve kötü hissettiren, duygu ve düşüncelere saldıran söz ve davranışlardır.

“Anlatamam çünkü bende çok iyi bilmiyorum böyle. Bana farkında olduğum veya olmadığım şekilde acı çektiren her şey belki diyebilirim. Hayal kırıklığına uğratması da bazen psikolojik şiddete girebiliyor. Her zaman değil ama.” (K5,27)

“E bilgi olarak şimdi bir şey söyleyemem ama hani karşıdaki kişinin bir şekilde hislerine belki, düşüncelerine belki. İu doğrudan eleştiren de olabilir, hani zarar verici noktada olumsuz etkileyecek noktada sözel bir şekilde sözler sarf etmek.” (K1,28)

Ayrıca katılımcılardan K4 sadece psikolojik şiddeti tanımlamakta zorlanmamış, aynı zamanda psikolojik şiddet mağduru olduğunda da zor anlaşıldığından bahsetmiştir.

“Psikolojik şiddet, fiziksel şiddetten farklı olarak; çok yaşarken farkında olmadığını. Çünkü biri sana vursa anlarsın, vurduğunu da. Daha böyle dolaylı olan bi şey. O yüzden yaşarken fark etmiyorsun.” (K4,26)

Katılımcılara psikolojik şiddetin kavramsal olarak tanımı sorulduktan sonra, literatüre yeni giren ve daha çok dijital dünyada karşılaşılan psikolojik şiddet türleri de anlatılmıştır. Hayaletleme (ghosting), aşk bombardımanı (love bombing), sanrıya zorlama (gaslighting), kenarda tutma (benching) ve yemleme (breadcrumbing) terimleri açıklanmıştır. Katılımcıların tamamının hayaletme terimini bildiği, diğer terimleri de isim olarak bir kısmını duydukları, ancak detaylı olarak anlamlandıramadıkları görülmüştür. Terimlerin anlatılmasından sonra yaşadıklarını daha kolay ifade edebildikleri ve anlamlandırabildikleri görülmüştür.

“...gaslightingi mesela o terimi duymuştum, okumuştum ve böyle anlamamıştım ne olduğunu. Fakat bu yaz tam olarak bir gaslighting olayı yaşadım.” (K4,26)

Tablo 2.7: Deneyimlenen Psikolojik Şiddet Türleri

Tema	Alt Tema	n
Deneyimlenen Psikolojik Şiddet Türleri	Hayaletlenme	9
	Yemleme/aşk bombardımanı	5
	Sanrıya Zorlama	4
	Kenarda Tutma	2

Tabloda da görüldüğü gibi, katılımcıların tamamı, çevrimiçi en az bir kere flört uygulamalarından tanıştıkları insanlar tarafından psikolojik şiddete maruz kaldığını söylemişlerdir. Ancak 1 kişi başta yaşamadığını belirtirken sondaj soruları sorulduğunda aslında hayaletme yaşadığını, ancak bundan olumsuz etkilenmediğini söylemiştir. K1 katılımcısı bunun sebebini de konuşmanın ilerlememesine bağladığını ve ayrıca psikolojik şiddeti (hayaletleme özelinde) kendisinin uyguladığını belirtmiştir.

Katılımcılar dijital flört şiddeti terimleri olarak da bilinen hayaletleme, aşk bombardımanı, sanrıya zorlama, kenarda tutma, yemleme alt temalarını daha çok yaşadıklarını belirtmiştir. Bu yeni çevrimiçi flört şiddeti türlerinin birbirleriyle çok iç içe olduğu ve katılımcılar tarafından zor ayırt edildiği de görülmüştür.

Diğer psikolojik şiddet türleri olan; partnerin aşağılaması, kısıtlaması, koruma bahanesiyle kontrol altına alması, tehdit etmesi, korku uyandıracak şekilde konuşması, güvenini ve saygını zedeleyecek biçimde konuşması ve davranması, isim takması, bağırması, iftira atması, ne yapman ve ne giymen gerektiğini söylemesi, seni başkalarının önünde küçük düşürmesi, suçlaması gibi türlerin neredeyse hiç yaşanmadığını söylemişlerdir. Bunun sebebi olarak da ilişkilerin daha gündelik ve yüzeysel olması ve çok fazla zaman geçirilmemesi olduğu düşünülmüştür.

“Söylediklerinin bir kısmını biraz hani giydiklerine vs. karışması daha böyle ilişki boyutunda ya da ileri boyutta olabilecek şeyler sanırım. Benimkiler biraz daha ilk görüşmede kaldı gibi oldu. Ama hiç yaşamadım.” (K1,28l)

“Bu hakaret, küfür, iftira, küçük düşürme gibi şeylerin olabilmesi için baya zaman geçirmek, baya artık ilişki içinde hatta toksikleşmiş bir ilişki içinde olmak gerek bence. Bu uygulamalarda zaten o aşamaya geçmeden ghostlanıyorsun.” (K3,28)

2.2.6.3.1. Hayaletleme (Ghosting)

Deneyimlenen psikolojik şiddet türlerinin içinde en çok karşılaşılan hayaletlenmedir. Bu şiddet türünü tüm katılımcılar deneyimlemiştir. Ayrıca K1 ve K8 katılımcısı hayaletlemeyi kendilerinin de yaptığını belirtmiştir. Katılımcılar hayaletlemeyi her şeyin çok güzel giderken karşı tarafın bir anda hiçbir açıklama yapmadan ortadan kaybolması, iletişimi kesmesi, sosyal medya hesaplarından silmesi ve arkasında soru işaretleri bıraktıkları şekilde anlatmışlardır.

“...her şey çok güzelken 3 kez çok güzel bir şekilde buluşmuşken daha sonrasında mesajlaşma sıklığının azalması, mesajlara cevap gelmemesinden içime zaten bir huzursuzluk düşmesinden yanlış bir şeylerin olduğunu fark ederek daha sonrasında da buluşma planı yapıp son dakika iptal edilmesi ve sebebin ne olduğunu bilmemem” (K6,26)

“...sonra bi şey oldu. Artık bunu gerçekten bilmiyorum şak diye böyle kesildi.” (K4,26)

“...bir anda silindi mesela profil gitti.” (K9,28)

Hayaletlenme davranışına maruz kalan katılımcıların çoğu hiçbir açıklama yapılmadığı için arafta kaldıklarını, neden böyle davranıldığını öğrenmek istediklerini belirtmiştir.

“Yani kimse kimseyi beğenmek ya da tanıştık bir iletişime devam etmek zorunda değil. Ama neden devam etmediğini açıklamak zorunda. Bence bu en büyük psikolojik şiddet çünkü. Cevabını bilmediğim bir şey bende uzun bir süre kalıyor. Hani çevremdeki insanlar için de bunu düşünüyorum.” (K2.24)

“...en son ben de dayanamayıp, hani bi şeyleri netleştirmek yani bitecekse bitsin, devam edecekse etsin noktasında ben ona yazdım. Ve o şekilde bitirdik. Ama ben ona yazmasam böyle tamamen bitecekti diye düşünüyorum.” (K7,25)

Hayaletlenme davranışını çok sıklıkla yaşadıklarını ve artık alıştıklarını, sorgulamayı ve umursamayı bıraktıklarını söyleyen katılımcılar da vardır.

“Daha umursamaz tavır takıyorum, çünkü böyle insanlar çok var. Hepsi hangi birini kafana takıp bunu şey yapacaksın. Sadece app için değil. Yani bu appte daha sık oluyor. Dediğim gibi hızlandırdığı için her şeyi” (K9,28)

Hayaletleme davranışının çok sıklaştığı ve bunun ciddi sonuçları olduğu anlaşılmıştır. Bir diğer bulgu ise kişilerin önemsemedikleri insan tarafından hayaletlenmesini çok fazla umursamadıkları, ancak bir süre konuşup güzel şeyler paylaştıkları kişiler tarafından hayaletlenmelerinin onları kötü hissettirdiği görülmüştür.

2.2.6.3.2. Yemleme (Breadcrumbing)

Katılımcılardan 5 tanesi (K2, K4, K5, K9) çevrimiçi flört uygulamalarında en çok rastladıkları ikinci psikolojik şiddet olarak yemlemeyi yaşadıklarını belirtmiştir. Görüşmenin ve konuşmanın en başında kendilerini çok iyi hissettirdiklerini, güzel sözler, güzel jestler yaptıklarını ancak sonra hiçbir sebep olmadan ve aniden bu davranışlarını kestiklerini söylemişlerdir ve bir öyle bir böyle davrandıklarını söylemişlerdir.

“İşte senden çok hoşlandım, bence hayatına beni almalısın bilmem ne işte muazzam ilgi, arayıp sormak, planlar programlar. Hayatımın iyi döneminde değilim, sorun sende değil bende konuşmasına falan da şahit oldum.” (K2,24)

“Birçok ilişkim bu şekilde başlıyor ve hepsi ne kadar böyle beni beğendiklerini ne kadar beni çok sevdiklerini ve işte bu çok inanılmaz bir dünyanın içindeyim, şu an çok farklı şeyler hissediyorum, çok mutluyum bilmem ne. Sonra yani birkaç hafta sonra zaten bakıyorsun, bir daha mesaj gelmiyor, bir daha yazılmıyor, bir daha konuşulmuyor.” (K9,28)

“...ben de böyle kendimi mesela dünya üzerindeki tek ve en önemli varlıkmişim gibi hissedebiliyorum. Sonra, yavaş yavaş mesajlarına geç cevap vermeye, cevap vermemeye, seni aramamaya, sormaya, merak etmemeye; en sevdiğin renk nedir diye soran adam işte, yemekte sevdiğin sevmediğin şeyleri soran adam; hayata dair hiçbir şeyini hiçbir görüşünü merak etmemeye başlıyor. Hep sen soru soran kişi olmaya başlıyorsun.” (K5,27)

Yemlemenin diğer psikolojik şiddetlerle tam olarak ayrıştırılmadığı ve iç içe geçen şiddetler olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

2.2.6.3.3. Sanrıya Zorlama (Gaslighting)

Manipülasyonda bulunma ve algı yönetimi yapma anlamına gelen sanrıya zorlama (gaslighting) davranışına maruz kalan bazı katılımcılar (K4, K5, K7, K8) vardır. Bu davranışın daha çok ilişkiyi sonlandırma aşamasında açıklama yapılırken ya da cinsel yakınlaşma düşüncesi ile eve çağırma tekliflerinin reddedilmesi sonucunda görüldüğü analiz edilmiştir.

“...özellikle cinsellik konusunda hani eve çağırmalarda ve benzeri şeylerde ciddi bir baskı var. Özellikle bu kezban mısın temasının altında çok dönüyor. ‘Eve geleceksin ne yapacağız yani ne yapacağım sanki sana?’... yani istemediğini söylediğin herhangi bir teklif karşısında özellikle cinsel içerikli ise bu teklifin içerisi ve sen hayır diyorsan net kezbanısın yani. Bu da bence psikolojik şiddettir.” (K8,28)

“...sen isteklerini söylediğin anda mesela günün sonunda demek ki ben senin isteklerini karşılayamıyor ya da senin isteklerin çok fazla noktasına getirebiliyor. Biraz algı yönetimi yapan insanlarla da karşılaştım açıkçası.”
(K7,25)

Ayrıca katılımcılardan K4 ve K5 yapılanların sanrıya zorlama olduğunu çok geç keşfettiklerini belirtmişlerdir. O an olaylar yaşanırken manipüle edildiklerinin farkında değillerdir.

“Psikolojik şiddet oldu. Şimdi nerden başlasam ki oldu biraz ama. Şey gaslightingi mesela o terimi duymuştum, okumuştum ve böyle anlamamıştım ne olduğunu. Fakat bu yaz tam olarak bir gaslighting olayı yaşadım. Çünkü en spesifik olan şeydi. Bir noktada çocuğun söylemlerinden kaynaklı olarak şey dedim. Ben herhalde delirdim, kafayı üşüttüm.” (K4,26)

2.2.6.3.4. Kenarda Tutma (Benching)

Sosyal medyadan mesajlaşılan kişinin bir türlü görüşmeye yanaşmaması, o sırada başka kişilerle de konuşuyor olması ancak ilerleyen zamanlar için mesajlaştığı kişiyi kenarda tutması da psikolojik şiddet türlerinden biridir. Bu durumu katılımcılar (K5, K7) en başta psikolojik şiddet olarak değerlendirmemiş, terim açıklanınca bu tip şeyler deneyimlediklerini anlatmışlardır.

“Her şeyin çok güzel olacağına seni inandırıyorlar. Ya da şunu yaparız bunu yaparız, buraya gideriz bunu alırız. Hani böyle bir girişle oluyor. Ama daha sonrasında o bir noktada, hani seni takmıyorum, burada bir sürü kız var noktasına geliyor. Bir duygusal şiddet oluyor bence. Yani açıklama bile olmuyor.” (K7, 25)

“...mesela Instagram'a geçiyorsun, bir platforma geçiyorsun. Ama buluşalım görüşelim diyen kişiler yazmıyor ama seni silmiyor da çünkü kenarda dursun kafasındalar.” (K7,25)

“Şu anki flörtümün öyle yaptığını düşünüyorum. Sonra bu 3 haftalık ghosting yediğim taze eleman. Onun da öyle yaptığını düşünüyorum ve 3 hafta boyunca 3 gün yazdı. 3 gün yazma da 15 dakika konuştu falan. Var, bu baya oluyor.” (K5,27)

Ayrıca bu şiddet türünün hayaletleme ile de iç içe geçtiği görülmüştür.

2.2.6.3.5. Deneyimlenen Psikolojik Şiddetin Etkileri

Görüşmeler analiz edildiğinde tüm katılımcıların en az 1 kere hayaletlenme yaşadığı görülmüştür. Psikolojik şiddet deneyimleri analiz edildiğinde ise en çok etkiyi hayaletlendikleri zaman hissetmişlerdir. Hayaletlenme yaşayan tüm katılımcılar bunun onları kötü hissettirdiğini söylemiştir. Ayrıca kendinde hata arama, suçluluk, sebebinin ne olduğunu bilememekten dolayı gelen üzüntü ve merak, güvensizlik, değersiz hissetme, umutsuz hissetme, hayal kırıklığı, aptal ve kızgın hissetme gibi duyguları yaşamışlardır.

“...bir anda ghost olması beni üzer. Acaba ben mi yanlış bir şey yaptım işte kırdım mı, saygısızca mı davrandım? Hani acaba ne oldu? Sorusu şey yapıyor, rahatsız ediyor.” (K2,24)

“Ya bunlar günün sonunda yine bana bu tarz uygulamalardan hem doğru insanı bulamayacağını hissettiriyor hem de genel olarak artık yani günümüzde doğru insanı bulmanın bir tık daha zor olduğunu gösteriyor.” (K7,25)

“...büyük bir hayal kırıklığı, değersizlik. Neydim ne oldum ben artık çok da önemli biri değilim herhalde. 1 kişi senin için o kadar önemli hale gelmiş ki, o

kısa süreçte. Ben de buna izin verdiğim için çok pişman hissediyorum. Kendime çok kızıyorum. İşte o kişinin görüşü çok önemli hale gelmiş oluyor. Birdenbire buna izin verdiğim için çok kızıyorum. Aptal hissediyorum.” (K5,27)

Katılımcıların deneyimlerinden çıkarılan bir diğer önemli bulgu ise, çok sıklıkla psikolojik şiddet yaşadıklarını ve artık alıştiklarını, sorgulamayı ve umursamayı bıraktıklarını söyleyenlerin olmasıdır.

“Ama yani bir şey hissettirmiyor açıkçası. Çünkü erkeklerin ne bok olduğunu biliyorum.” (K8,28)

“Ya duygu olarak bir şey hissetmiyorum çünkü baştan öyle bir ilişki aramadığım için o insanlara duygusal bir şey hissetmiyorum. Bu yüzden bu tür davranışlarda duygusal bir şey hissetmiyorum.” (K2,24)

Ancak bu duruma alışılmasının yanında, umut ettikleri ve daha uzun süre konuştukları kişiler tarafından yapılan hayaletlenmenin katılımcıları daha derinden etkilediği anlaşılmıştır. K3 ve K6 katılımcıları bu psikolojik şiddetten uygulamayı kapatacak kadar çok etkilenmişlerdir.

“Ghostlanmayı çok sıklıkla yaşıyorum ancak en çok beni etkileyen ve sonra uygulamayı bana kapattıran bir olay yaşadım. Günlerce sabah akşam mesajlaşıp, uygulama üzerinden çok güzel derin şeyler konuştuğumuz kişiye whatsapp'a geçelim artık, numaram bu dedim. Sabah görürsün o zaman dedi güzel şekilde iyi geceler diledik. Sabah bir kalktım Bumble'da beni engellemiş. Sonra da yazmadı tabi ki. Resmen sinirden ağladım, çok üzüldüm ama üzüldüğüm o kişi değildi. Bir insanın bu kadar kötü olmasına anlam veremedim. Hani istemiyorum diyebilirdi, direk orada cevap vermeyebilirdi yine anlardım. Ama yazacak gibi, sabah sürpriz yapacak gibi beni kandırması, aptal yerine koyması nasıl bir kötülüktür bu dedim. O gün zaten çok az olan inancım,

ümidim, erkeklere hatta insanlığa olan güvenim gitti. Bumble'ı bir daha kullanmama kararı ile kapattım.” (K3,28)

“...tepe noktası bu aynen bundan sonra girmeyi istemedim, iğrendim yani karşı taraflardaki insanlardan.” (K6,26)

2.2.7. Çevrimiçi Flört Uygulamalarını Kullandıktan Sonraki Beklentilerde Değişim

Katılımcılara flört uygulamalarını indirdikten sonra ilk indirme motivasyonlarına göre düşüncelerinde değişim olup olmadığı sorulmuştur. Bu soruya verilen cevaplar çarpıcı şekilde ikiye ayrılır. İlk indirme motivasyonu yeni insanlarla tanışmak, flörtleşmek, cinsel doyum sağlamak gibi daha yüzeysel olan kişiler (K2, K8), uygulamaların beklentilerini karşıladıklarını söylemişlerdir.

“...appler beklentimi karşıladı yani, çünkü buluştum... beni hayal kırıklığına uğratmadı.” (K2,24)

“Yani şöyle bakış açını değiştirdiğiniz zaman... Ben kalkıp da bir ilişki aramıyorum. Aslında sadece eğleniyorum. Yani flört etmeyi seviyorum. Ben sevgili yapmak istemiştım, sevgili yaptım. Şu an flört etmek istiyorum. Flörtümü buluyorum. O yüzden memnunum.” (K8,28)

Bu durumun tersi olarak uzun süreli ilişki bulma motivasyonu ile uygulamayı kullanan kişiler hayal kırıklığı, hüsrana, umutsuzluk, üzüntü gibi duygular yaşadıklarını ve heyecanlarının, inançlarının azaldığını; böylece beklentilerinin çok değiştiğini söylemiştir.

“Çok büyük farklılık oldu. Kesinlikle çok seçeneğin olması tam tersi bir etki yaratıyor. Bu sefer insanlar da daha fazla, daha küçük detaylara takılıyor ve insanın soğuyabileceği şeyler ortaya çıkıyor. Onun dışında sadece dış görünüşe

bakarak aslında hiçbir şeyin anlaşılamayacağını öğrendim. Çok farklı karakterlerde ve isteklerde insanların olduğunu gördüm ve... Hüsrarla sonuçlandı.” (K6,26)

“Bu uygulamadan uzun ilişki veya ciddi bir ilişki yapılmasının mümkün olmayacağını düşünüyorum. Bu uygulamanın amacı tamamen vakti geçirmek, günü kurtarmak ve kısa süreli takılmak bence.” (K7,25)

“...ilk girdiğimde bulabilecektiğim hissi vardı, heyecanlıyım, hevesliydim. Ama sonrasında o heyecan ve heves yerini umutsuzluğa ve hayal kırıklığına bıraktı.” (K9,28)

“Yani heyecanın düşmesinin nedeni böyle erkekleri genellemeye başlamamdan kaynaklı, hani bana heyecan verici ya da ilginç bir şey olacağına inancım olmadığı için. Hani şey gibi iş mülakatına giriyorsun gibi düşün. Hep aynı şeyi soracaklar cvni işte şuradaki stajlarını soracaklar gibi düşün. Hani onun gibi o da sıkıyor.” (K4,26)

2.2.8. Çevrimiçi Flört Uygulamalarının Olumlu ve Olumsuz Yönleri

Katılımcılara tüm deneyimlerini göz önünde bulundurarak çevrimiçi flört uygulamalarının olumlu özellikleri sorulmuştur. Verilen yanıtlara göre oluşturulan tema ve alt temalar tablodaki gibidir.

Tablo 2.8: Çevrimiçi Flört Uygulamalarının Olumlu Yönleri

Tema	Alt Tema	n
	Sosyalleşme	9
Olumlu Özellikleri	Farklı Çevrelerden İnsan Tanıma	9
	Tecrübe	8

Ego Tatmini	3
Kafa Dağıtması	3
Umut Duygusu	2
Kolaylık Sağlaması	4

Tablo incelendiğinde katılımcıların çok farklı çevrelerden olan, farklı mesleklere sahip; gerçek hayatta tanışmanın zor olduğu insanlarla sosyalleştiklerini söylemişlerdir. Bu kişilerden çok şey öğrendiklerini, çok çeşitli insanlarla tanışmanın onlara yeni tecrübeler yaşattığından bahsetmişlerdir. Bu insanların olumlu veya olumsuz sonuçları olsa da hepsinin bir tecrübe olduğunu düşünmektedirler.

“Yani tanışmak anlamında gerçekten aslında kolay. Çünkü bir anda yakınında, işte senin işte senin aradığın özelliklerde ya da ortak noktalarda sadece profillerden bakarak birçok kişiye ulaşabiliyorsun. Ve aynı zamanda seni beğenen kişilere de ulaşmış oluyorsun.” (K1,28)

“Biraz kafa dağıtma, işte eskisini unutmak, yeni insanlarla tanışmak, işte biraz beğenilmek ya da süslenmek, ortamın içine girmek gibi şeyler olabilir.” (K4,26)

“Her seferinde silip tekrar indirdiğimde, başkaları nasıl buluyor ben de buradan sevgili bulabilirim, belki bu sefer o kişiyi bulurum umudu.” (K3,28)

“...iş hızlandırılması, çeşitliliğin çok fazla olması, normalde görüşmeyeceğini insanlarla görüşebiliyor olman.” (K8,28)

“...birçok insan tanıdım. Yani birçok farklı karakter tanıdım. Bunların hepsi de bana bir şey katmıştır. O noktada da pişman değilim. Her insan farklı bir karakter, hepsinin farklı bir hayatı var. Hem birçok şey öğreniyorsun bilmediğin şeyi, hem de birçok farklı insan tanıyor sun. Yani bir sonrakinde bir öncekine yaptığın hatayı yapmıyorsun. Daha net oluyorsun.” (K7, 25)

“...hızlı bir şekilde insanları tanımam. Bana kendimi geliştirmem gereken özellikler olduğunu fark ettirdi ve daha özgüvenli ve girişken olmam gerekiyormuş gibi hissettim.” (K6,26)

Tablo 2.9: Çevrimiçi Flört Uygulamalarının Olumsuz Yönleri

Tema	Alt Temalar	n
Olumsuz Özellikler	Güvensiz	9
	Yüzeysel	4
	Tekrara Düşme/Sıkılma	6
	Acımasız ve Kaba Kişiler	3
	Anonimlikten Gelen Şiddet Fazlalığı	4
	Değersiz Hissettirmesi	3
	Umutsuz Hissettirmesi	6

Tabloya göre katılımcıların en olumsuz gördüğü özellik, uygulamalardaki kişilere güvenmenin zor olduğunu düşünmeleridir. Ayrıca kişilerin sayısız seçeneğinin olması, sürekli benzer konuların konuşulması ve tüketilmesinin yüzeyselliğe yol açtığı düşünülmektedir. Kişilerin, anonimliğin arkasına sığınarak daha kaba ve acımasız davranışlarını ve bunun özellikle psikolojik şiddeti arttırdığı söylenmiştir. Psikolojik şiddetin sonucunda da kullanıcıların değersizlik ve umutsuzluk gibi duyguları yaşayabileceği ve kötü hissedebileceği konusu üzerinde durulmuştur.

“Çok yüzeysel kişiler var, her güzel şeyi tüketmiş insanlar. Çok acımasız olabiliyorlar, nasıl olsa seni istediği zaman silip başka birini hızlıca bulabilir.

Seni bir anda bulutların üzerine çıkarıp bir anda ortada bırakabiliyorlar. İnsanlara olan inancımı aldı götürdü bu uygulamalar.” (K3,28)

“...gerçek bilgiye ulaşım ulaşmadığını asla bilemezsin. Yani sosyal medyadaki gibi insanlar kendini göstermek istediği kadar gösteriyor. Muhabbetler, biraz ilişkiler, yüzeysel insanları değerlendirirken özellikle ilk döndürürken sağa atarken veya sola atarken çok yüzeysel veriler üzerinden genelde bunları yapıyorsun. Üçüncü parti olmadığı için insanlar daha acımasız ve daha unethical davranabiliyor. Bunlar negatif yönleri olurdu. Yine yani yüzeysel kalıyor yine. Her açıdan.” (K8,28)

“...günün sonunda kendime çıkardığım yargı, bu tarz bir uygulamadan benim beklentimde bir ilişki bulamayacağım. Bir tık insanın özgüvenini kırması ya da değersiz hissettirmesi bazı kişilerde bu tarz şeyler gördüm. Ya da bir şeylerin iyi olacağına inandığın an, son dakikada olmaması da insanı üzüyor tabii.” (K7,25)

“Burada anonimliğin arkasına sığınarak ve hani seni belki bir daha hiç görmeyecek, bir yerde daha karşına çıkmayacak diye şiddetin dozu daha fazla olabiliyor. ...onlineda adam sana istediğini söyleyebiliyor, küfredebiliyor, bir anda cinsel organının fotoğrafını atabiliyor ve hani kaçıyor gidiyor. Sen sadece onları yaşadığınla kalıyorsun.” (K9, 28)

2.2.9. Çevrimiçi Flört Uygulamalarının Genel Ruh Sağlığına Etkileri

Katılımcılara görüşmenin en sonunda Psikolojik Sıkıntı Ölçeği ve Travma Tarama ölçeğinden yararlanılarak oluşturulan küçük bir anket uygulatılmıştır. 1 puan en düşük, 4 puan en büyük olmak üzere katılımcıların çevrimiçi flört uygulamasını

kullandıkları dönemleri düşünerek, bu uygulamalardan dolayı oluşan duygu durumlarına göre cevap vermeleri istenmiştir.

Sonuçlar analiz edildiğinde katılımcıların aldığı en yüksek puan umutsuzluk duygusu olmuştur (M=35). Bu duyguyu takip eden, en çok hissedilen duygular sırasıyla değersizlik (M=26), güvensizlik (M=25), suçluluk (M=22), öfke (M=21), yorgun hissetme (M=21), huzursuz ve tedirgin hissetme (M=20), her şeyin çok zor gelmesi (M=19), çökkün ve üzgün (M=19), utanç (M=17), sinirlilik (M=16), kalp çarpıntısı (M=13), nefes almada güçlük (M=12) ve ateş basması (M=11) olmuştur.

Ölçekteki gruplamaya dikkat edilecek olursa anksiyete belirtilerinden olan nefes almada güçlük, ateş basması ve kalp çarpıntısının en az hissedilen grup olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 2.10: Çevrimiçi Flört Uygulamalarının Genel Ruh Sağlığına Etkileri

Katılımcılar	Yorgun hissetme	Sinirlilik	Umutsuzluk	Tedirgin	Üzgün	Her şeyin çok zor gelmesi	Değersiz	Nefes Almada Güçlük	Kalp Çarpıntısı	Ateş Basması	Utanç	Suçluluk	Öfke	Güvensiz
K1	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2
K2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	1
K3	2	2	4	3	3	2	3	2	2	1	2	3	3	3

K4	4	4	4	3	3	3	4	2	2	1	1	3	4	3
K5	1	1	3	2	1	3	2	1	1	1	2	2	3	2
K6	4	1	4	2	2	3	4	1	1	2	2	3	2	3
K7	2	3	3	2	2	2	3	2	1	1	2	2	3	3
K8	3	2	4	3	3	4	4	1	1	1	3	4	1	4
K9	3	1	4	2	2	4	4	1	3	2	3	3	1	4
Toplam	21	16	35	20	19	19	26	12	13	11	17	22	21	25

2.2.10. Çevrimiçi Flört Uygulamalarının Geleceği Hakkındaki Düşünceler

Katılımcılara son olarak çevrimiçi flört uygulamalarının geleceği hakkındaki düşüncelerini paylaşmaları istenmiştir. Tüm katılımcılar, kullanıcılarının gelecekte artarak devam edeceğini düşündükleri ve uygulamaların da daha çeşitlenerek farklı zevk ve taleplere de hitap edebileceklerini söylemişlerdir.

Bu uygulamaların kullanımının daha da artacağını düşünen K8 katılımcısı bunun sebebini yaşadığımız yoğun şehir hayatına ve insanların daha az vakti olduğuna bağlarken; K7 katılımcısı insanların ilişki beklentilerinin daha çok takımlık ilişkilere dönmesine başlamıştır.

“...popülerliğinin ben artacağını düşünüyorum daha da. Çünkü yani çok hızlı zamanlardayız dediğim gibi. Özellikle belli yaş grubunda eskisi gibi değil.

Daha başka şeylerin içinde konuşuyorlar kariyer gibi özellikle. Bu da belli bir kesim da insanların tanışmasını etmesini zorlaştırıyor, vakit ayırmasını zorlaştırıyor.” (K8,28)

“...çok daha fazla artacak bu arada bu uygulamalar. Çünkü artık birçok insanın amacı takılmak, bir gecelik ilişki ya da something casual. O yüzden bu uygulamaların daha çok artacağını düşünüyorum.” (K7,25)

BÖLÜM III

TARTIŞMA VE SONUÇ

3.1. ARAŞTIRMANIN LİTERATÜRE KATKISI

Bu araştırma, çevrimiçi flört uygulamalarını kullanan kadınların deneyimlerinin ruh sağlıklarına etkisinin de araştırıldığı Türkiye’de yürütülen ilk çalışmadır. Araştırma ile birlikte çevrimiçi flört uygulamalarını kullanan kadınların ne amaçla kullandıkları, uygulamalar konusunda genel düşünceleri, kullanırken ki davranışları, dikkat ettikleri kriterler, yaşadıkları olumlu ve olumsuz deneyimler, maruz kaldıkları flört şiddeti davranışları ve tüm bu deneyimlerinin ruh sağlıklarına etkileri üzerine önemli bulgular edinilmiştir. Çevrimiçi flört uygulaması kullanımın ruh sağlığına etkisi ile ilgili araştırmanın olmaması nedeniyle, bu araştırma alandaki boşluğu doldurmaktan ziyade, literatürde bu alan için bir yer açmayı hedeflemiştir. Ayrıca araştırmayla, COVID-19 pandemi süreci ile birlikte kullanımı hızla artan ve artmaya devam edecek olan çevrimiçi flört uygulamalarının, sosyolojik ve psikolojik etkileri konusunda farkındalık kazandırılması hedeflenmiştir.

3.2. KISITLILIKLAR

Araştırma bazı kişilerin zaman sıkıntısı olduğu için internet üzerinden görüşülmüştür. Nitel araştırmalarda veri toplama aracı olan derinlemesine görüşmelerin çoğunlukla yüz yüze yapılması tercih edilir. Vücut tepkileri ve mimiklerin daha az anlaşıldığı online platformlar aracılığıyla görüşmek araştırmanın kısıtlılıklarındandır.

Katılımcılara erişirken kartopu yöntemini kullanmak zorunluluk olsa da kartopu yöntemi ile belirli bir kitle içerisinde kısıtlı kalmak araştırma için bir kısıtlılıktır. Benzer eğitim ve sosyokültürel çevreden, benzer yaşlardaki kadınlarla görüşülmesi araştırmanın kısıtlılığıdır.

Araştırma yalnızca kadınlarla kısıtlı tutulmuştur. Erkeklerde ve LGB bireylerde de daha farklı deneyimlere rastlanılacağı öngörülmektedir. Araştırmanın yalnızca kadınlara odaklanması bir kısıtlılıktır.

3.3. TARTIŞMA

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulguların, alanyazın taraması sonucunda ulaşılan veri ile karşılaştırması yapılacak ve tartışılacaktır. Bulgular kısmındaki sıralama gözetilerek tartışma yapılacaktır.

Katılımcıların çevrimiçi flört uygulamasını kullanma motivasyonlarını anlayabilmek için ne kadar süre ile ve ne ölçüde kullandıkları sorusunda alanyazında karşılaşılmayan bir sonuç çıkmıştır. Tüm kullanıcıların uygulamayı kullanmaya belirli zamanlarda ara verdikleri veya silip tekrar yükledikleri görülmüştür. Kişilerin uygulamaları kullanmaya ara verme sebepleri; yorulmak, sıkılmak, uzun süreli ilişkiye başlamak, aradıkları insan profiline orada olmadığını düşünmek ve hep aynı tip insanlarla karşılaşmaktır. Aynı zamanda, uygulamayı yeni kullanmaya başladıklarında beklentileri yüksek iken kullanım süresi çok daha fazlayken, zaman geçtikçe motivasyonları ve istekleri azalmakta ve kullanım süresi giderek azalmaktadır. Bu bulgular göz önünde bulundurulursa, katılımcıların beklediklerini bulamadıkları için zamanla kullanım motivasyonlarının azaldığı ve uygulamaya daha az zaman ayırdıkları söylenebilir.

Alanyazında en çok indirilen çevrimiçi flört uygulamasının Tinder olmasının aksine (Curry, 2022), araştırmamızda katılımcıların tamamının Bumble'ı kullandığı görülmektedir. Bu durumun en büyük sebebi; 'profillerin diğer uygulamalardan daha düzgün' ve oradaki 'kullanıcıların ilişki beklentilerinin daha fazla olduğu' nun düşülmesidir. Katılımcıların uzun ilişki arayışı olması sebebiyle daha seçici oldukları anlaşılmıştır. Tercih edilen uygulamanın (Bumble), katılımcıların kullanma motivasyonlarına uyumlu olduğu görülmüştür. Bu bulgu da uygulamaların genel algısının olması haricinde, uygulama özelinde de algısı olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Kullanım ve Doyumlar Teorisi'ne göre fiziksel, sosyal ve psikososyal doyumlarının çevrimiçi flört uygulamaları kullanımlarının destekleyicilerindedir. Katılımcıların çevrimiçi flört uygulamalarını diğer araştırma sonuçlarıyla benzer şekilde; uzun süreli ilişki/aşk bulma, tek gecelik ilişki/cinsel tatmin, kendilerini daha iyi, özgüvenli ve çekici hissetmek ve heyecan duyma gibi motivasyonlarla kullandıkları (Anbarlı, 2021), bunların haricinde araştırmamızda yeni insanlarla tanışmak ve ego tatmini motivasyonları da bulunmuştur. Yeni insanlarla tanışma motivasyonunun COVID-19 pandemi döneminde ortaya çıktığı ve sosyal doyum için seçeneklerin kısıtlanması sebebiyle ortaya çıktığı düşünülmüştür. Katılımcılar yeni insanlarla tanışmanın zor olduğu, iş hayatında zaten kısıtlanan sosyalleşme imkanlarının COVID-19 pandemi döneminde tamamen ortadan kalktığını bu uygulamaların bu kısıtlayıcılığı azalttığını söylemişlerdir. Flört uygulamalarının ego tatmini sağladığını söyleyen katılımcılardan K4 bu zamana kadar geleneksel yöntemlerle hiç kimse ile romantik ilişki yaşamadığını, hiçbir erkekle yaklaşmadığını ve bu konulardaki deneyimsizliğini uygulamalar sayesinde aştığından bahsetmiştir. Buna benzer olarak bazı katılımcılar bu uygulamalarla flört tecrübesi edindiklerini ve erkeklerle daha özgüvenli konuştuklarını söylemişlerdir. Bu açılardan düşünüldüğünde çevrimiçi flört uygulamaları kendini daha iyi hissetmek gibi benlik değeri ile ilgili psikososyal ihtiyaçlarını karşılamak için de kullanılmaktadır (Nesi & Prinstein, 2015; Yurchisin ve ark. 2005).

LeFebvre'in (2018) çalışmasına benzer şekilde, fiziksel çekicilikle birlikte ortak ilgi alanlarına bakan katılımcıların hepsi 'seçici kaydırıcı' dır. Adayların profillerinde koydukları fotoğraflara ve paylaştıkları yazıları çok dikkatli şekilde inceleyip ortak zevklerin ve ortak hayat tarzının ipuçlarını aramaktadır. Araştırmamızdaki katılımcılar bu ipuçları için en çok mesleklerine, eğitim durumlarına (üniversite mezunu olmalarına), hobilerine bakmaktadırlar. Bunlara ek olarak katılımcıların aynı zamanda aday profillerin ilişki beklentilerini anlamaya çalıştıkları ve 'takımlık (something casual) ilişki' arayan kişileri ededikleri görülmüştür. Ayrıca alanyazındaki verileri destekler şekilde, katılımcılar aday profillerin fotoğraflarını

seçerken normalde olduklarından farklı davranma eğiliminde olduğunun farkındadırlar (Uğur Tanrıöver & Sunam, 2017).

Çevrimiçi flört şiddeti türlerinin sorulduğu kısımda katılımcılardan ilk önce kavramsal olarak şiddet türlerini açıklamaları ardından deneyimleri ve ne hissettikleri sorulmuştur. Kavramsal olarak en kolay tanımlanan fiziksel şiddet olurken; psikolojik şiddetin çok kolay kavramlaştırılmadığı görülmüştür.

Katılımcılar alan yazının aksine hiçbir zaman fiziksel şiddete maruz kalmamıştır. Bu durum; buluştukları kişilerin üst sosyoekonomik konumda olmalarına, eğitilmiş kişiler olmalarına ve seçici kaydırıcı olmaları sebebiyle güvenebilecekleri kişilerle gerçek hayatta buluşmalarına bağlanabilir.

Katılımcıların 6 tanesi cinsel şiddete uğradığını söylemiştir ve istenmediği halde cinsel içerikli konuşma yapılması ve fotoğraf yollanması, dudağından öpülmesi ve cinsel yakınlaşmaya zorlanması alt temalarını sıralamışlardır. Anderson, Vogels ve Turner'ın (2020) araştırmasına benzer oranlarda ve şekillerde cinsel şiddete maruz kaldığı görülmüştür. Yaşadığını başlarda cinsel şiddet olarak nitelendirmeyen bir katılımcı aslında psikolojik şiddet türü olan 'sanrıya zorlama' (gaslighting) maruz kaldığı için birinin evine gittiğinde cinsel yakınlaşma olmasının zorunlu olduğunu düşünerek istemediği halde yakınlaşma gerçekleştiğini sonradan fark etmiştir.

Psikolojik şiddetin çevrimiçi flört uygulamalarında deneyimlenmesi konusunda literatürde çok az çalışma vardır. Ancak araştırmamızın bulgularında Navarro ve arkadaşlarının (2020) araştırmasında bulunan hayaletleme (ghosting) ve yemleme (breadcrumbing) gibi yeni literatüre giren çevrimiçi flört şiddeti türlerinin sıklıkla yaşandığını destekler sonuçlara ulaşılmıştır. Katılımcıların tamamının hayaletlenmeyi çok sıklıkla yaşadıklarını, 5 katılımcının yemlemeye, 4 katılımcının sanrıya zorlamaya ve 2 katılımcının da kenarda tutmaya maruz kaldıkları görülmüştür. Diğer psikolojik şiddet türleri olan; partnerin aşağılaması, kısıtlaması, koruma bahanesiyle kontrol altına alması, tehdit etmesi, korku uyandıracak şekilde konuşması, güvenini ve saygını zedeleyecek biçimde konuşması ve davranması, isim takması, bağırması, iftira atması, ne yapman ve ne giymen gerektiğini söylemesi, seni başkalarının önünde küçük

düşürmesi, suçlaması gibi türlerin neredeyse hiç yaşanmadığını söylemişlerdir. Bunun sebebi olarak da ilişkilerin daha gündelik ve yüzeysel olması ve çok fazla zaman geçirilmemesi olduğu düşünülmüştür.

Katılımcılar flört şiddetine maruz kaldıktan sonra kendinde hata arama, suçluluk, sebebinin ne olduğunu bilememekten dolayı gelen üzüntü ve merak, güvensizlik, değersiz hissetme, umutsuz hissetme, hayal kırıklığı, aptal ve kızgın hissetme gibi duyguları yaşamışlardır. Tüm bu deneyimlerin çevrimiçi flört uygulaması kullanan kadınlarda yaşadıkları duyguların en yoğununu; umutsuzluk, değersizlik ve güvensizlik duygularıdır. Çevrimiçi flört uygulaması kullanan kişilerin psikolojik ruh sağlığına etkilerinin araştırıldığı az sayıdaki çalışmalarda çıkan sonuçlar paraleldir. 18 yaş üstü çevrimiçi flört uygulaması kullanan insanların, kullanmayanlara kıyasla; daha yüksek düzeyde psikolojik sıkıntı, kaygı ve depresyon belirtileri olduğu bulunan çalışmaya (Holtzhausen ve ark., 2020) benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Araştırmanın analizinde elde edilen bir yeni sonuç ise, beklentisi uzun ilişki olmayan; eğlenmek, takılmak, yeni insanlarla tanışmak olan katılımcıların daha az ümitsizlik, değersizlik, üzüntü gibi olumsuz duyguların yaşadığı ve maruz kalınan flört şiddetinden daha az etkilendikleri görülmüştür. Aynı zamanda kendisinin de psikolojik şiddet uyguladığını söyleyen katılımcılarda da olumsuz duygu hissetme oranı diğer katılımcılardan daha düşüktür. Bu veriler de oyunu kurallarına göre oynayan katılımcıların uygulamada karşılaştıkları kişilerden beklentiye girmedikleri ve kendileri de anlam yüklemedikleri için maruz kalınan flört şiddetinden daha az etkilendikleri ortaya çıkmıştır.

Uygulamaların olumlu ve olumsuz özellikleri konusunda alanyazınla paralel sonuçlara varılmıştır (Gürçay, 2019; Heino ve ark, 2010). Katılımcılar sosyalleşmenin ve yeni insanlarla tanışmanın çok daha kolay ve hızlı olduğu, daha fazla sayıda potansiyel adaya ulaşılabilirdiği ve kafa dağıtmaya katkısı olduğunu söylemişlerdir. Olumsuz özellik olarak da Heino ve arkadaşlarının (2010) pazar yeri metaforuna benzer şekilde; yüzeysel, güvensiz, nicelik olarak fazla ama nitelik olarak az insanın

olduğunu ve bu kişilerin anonimliğin arkasına sığınarak daha fazla şiddet uygulayabildiği ve kişileri değersiz hissettirdiğini söylemişlerdir.

Ayrıca çevrimiçi flört uygulamalarının ileride hayatımızda daha da fazla görüleceğini söyleyen araştırmaları (Statista, 2019) destekler şekilde; tüm kullanıcılar bu uygulamaların kullanımının artacağını ve çeşitleneceğini düşündüklerini belirtmiştir.

3.3. SONUÇ ve ÖNERİLER

Literatürdeki önemli boşluk göz önüne alındığında, bu alanda pek çok çalışmanın yapılması gerektiği öngörülmektedir. Bu araştırma çevrimiçi flört uygulamaları kullanan kadınların deneyimledikleri flört şiddetleri ve ruh sağlığına odaklanarak yürütülmüştür. Ayrıca ruh sağlığına etkilerini daha net görmek açısından farklı metodolojilerin kullanılarak yapıldığı daha fazla sayıda kişinin katıldığı nicel çalışmalar da literatüre önemli katkılar sağlayacaktır.

Çevrimiçi flört uygulamalarının sosyolojik olarak da değişime götürmesi konusunda da farklı sosyoloji, sosyal psikoloji, klinik psikoloji gibi alanlarda çalışan araştırmacıların da bu alanda çalışmalar yapması önerilmektedir.

Bu çalışmalara erkeklerin de katılması cinsiyet rollerinde farklılıkların görülmesine ve daha bütüncül veriler elde edilmesine sebep olacaktır.

KAYNAKÇA

- Akiş, A. D. ve Öztürk, E. (2021). Patolojik narsisizm: duygusal istismar ve “gaslighting” perspektifinden kapsamlı bir değerlendirme. *Artuklu İnsan ve Toplum Bilim Dergisi*, 6(2), 1- 31.
- Amar, A. F. ve Gennaro, S. (2005), Dating violence in college women: associated physical injury, healthcare usage, and mental health symptoms. *Nurs Res*, 54(4), 235–42.
- Anbarlı, Z. (2021). Dijital ağda ilişkiler: kullanıcıların Tinder deneyimleri. *Global Media Journal TR Edition*, 12(23), Güz 2021 Sayısı / Fall 2021 Issue
- Anderson, M., Vogels, E. ve Turner, E. (2020). The virtues and downsides of online dating. Washington: *Pew Research Center*
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469.
- Aron A. (2012). Online dating: The current status and beyond. *Psychological Science in the Public Interest*, 13(1) 1–2. DOI: 10.1177/1529100612438173
- Aydoğan, B. (2020). Konum temelli çevrimiçi tanışma uygulamalarını kadınların flört deneyimleri açısından düşünmek: Tinder ve Happn. *Moment Dergi*, 7, 2, 287-313. DOI: <https://doi.org/10.17572/mj2020.2.287313>
- Ayers, C. (2014). Tinder: The app that’s setting the dating scene on fire. 11 Mayıs 2022 tarihinde <http://www.theaustralian.com.au/life/weekend-australian-magazine/tinder-the-app-thats-setting-the-dating-scene-on-fire/story-e6frg8h6-1226933263450> adresinden erişildi
- Barnett L., (2022). Tinder Statistics 2022 & Fun Facts That You Didn’t Know Before. 11 Mayıs 2022 tarihinde <https://datingzest.com/tinder-statistics/> adresinden erişildi

- Bartsch, A. (2012). Emotional gratification in entertainment experience. Why viewers of movies and television series find it rewarding to experience emotions. *Media Psychology*, 15(3), 267-302.
- Beydoun, H. A., Beydoun, M. A., Kaufman, J. S., Lo, B. ve Zonderman, A. B. (2012). Intimate partner violence against adult women and its association with major depressive disorder, depressive symptoms and postpartum depression: a systematic review and meta-analysis. *Soc Sci Med.*, 75, 959–75.
- Brown M. (2020). Is Tinder a Match for Millennials? 12 Mayıs 2022 tarihinde <https://lendedu.com/blog/tinder-match-millennials/> adresinden erişildi
- Cacioppo, J. T. vd. (2013). “Marital satisfaction and break-ups differ across on-line and off-line meeting venues.” *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 110(25), 10135–40.
- Carville, O. (2019). “Match Group Beats Estimates as Tinder’s Popularity Grows Abroad.” *Bloomberg*: 6–7. 13 Mayıs 2022 tarihinde <https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-05-07/match-group-beats-estimates-as-tinder-popularity-grows-abroad> adresinden erişildi
- Choi, E. P. H., Wong, J. Y. H. ve Fong, D. Y. T. (2017). The use of social networking applications of smartphone and associated sexual risks in lesbian, gay, bisexual, and transgender populations: A systematic review. *AIDS Care*, 29, 145–155. <https://doi.org/10.1080/09540121.2016.1211606>.
- Choi, E. P. H., Wong, J. Y. H. ve Fong, D. Y. T. (2018). An emerging risk factor of sexual abuse: The use of smartphone dating applications. *Sexual Abuse* 30(4), 343–366
- Cook, K. (2020). *Mental Health, Relationships & Cognition*. In *The Psychology of Silicon Valley*; Cook, K., Ed.; Palgrave Macmillan: London, UK, 2020; pp. 197–233.

- Fansher, A. K., Randa, R. (2019). Risky social media behaviors and the potential for victimization: A descriptive look at college students victimized by someone met online. *Viol. Gend*, 6, 115–123.
- Couch, D. ve Liamputtong, P. (2008). Online dating and mating: The use of the internet to meet sexual partners. *Qualitative Health Research*, 18(2), 268-279.
- Curry, D. (2022). Dating App Report 2022 Detailed research into the online dating app market. 9 Mayıs 2022 tarihinde <https://www.businessofapps.com/data/dating-app-report/> adresinden erişildi
- Diamond, L. M. (2004). Emerging perspectives on distinctions between romantic love and sexual desire. *Current Directions in Psychological Science*, 13(3), 116-119.
- Fisher, B. S., Daigle, L. E., Cullen, F. T. ve Turner, M. G. (2006). *Reporting sexual victimization to the police and others: results from a national-level study of college women*. In: Bartol CR, Bartol AM, editors. Current perspectives in forensic psychology and criminal justice. Thousand Oaks, CA, US: Sage Publications, Inc; 2006. p. 149–59.
- Fisher, B. S., Cullen, F. T., Turner, M.G. (2022). Being pursued: stalking victimization in a national study of college women. *Criminology Public Pol.*, 1(2):257–308.
- Foregger, S. K. (2008). *Uses and gratifications of Facebook.com*. Dissertations Abstracts International Section A, 69: UMI No.3331906. Michigan State University; 2008.
- Freedman, G., Powell, D. N., Le, B. ve Williams, K. D. (2019). Ghosting and destiny: Implicit theories of relationships predict beliefs about ghosting. *J. Soc. Pers. Relatsh*, 3, 905–924.
- Garcia, J. R., Seibold-Simpson, S. M., Massey, S. G. ve Merriwether, A. M. (2015). Casual sex: Integrating social, behavioral, and sexual health research. In J. DeLamater & R.F. Plante (Eds.), *Handbook of Sexualities*. New York: Springer

- Gudelunas, D. (2012). There's an app for that: The uses and gratifications of online social networks for gay men. *Sexuality & Culture*, 16(4), 347-365.
- Gürçay, A. (2019). *History of online dating in Turkey: The case of gabile.com*. Erkan Saka (Der.), içinde, Yeni Medya Çalışmaları V: Türkiye İnternet Tarihi (437–448). İstanbul: Alternatif Bilişim Derneği
- Heino, R. D., Ellison, N. B. ve Gibbs, J. L. (2010). Relationshopping: Investigating the market metaphor in online dating. *Journal of Social and Personal Relationships*, 27(4), 427–447. doi: 10.1177/0265407510361614
- Holtzhausen, N., Fitzgerald, K., Thakur, I., Ashley, J., Rolfe, M. ve Winona, P. S. (2020). Swipe-based dating applications use and its association with mental health outcomes: A cross-sectional study. *BMC Psychology*, 8, 22.
- Jung, J., Bapna, R., Ramaprasad, J. ve Umyarov, A. (2019). Love unshackled: Identifying the effect of mobile app adoption in online dating. *MIS Quarterly* 43(1), 47–72. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3149831.
- Katz, E. (1959). Mass communications research and the study of popular culture: An editorial note on a possible future for this journal. *Studies in Public Communication*, 2, 1.
- Katz, E., Blumler, J. G. ve Gurevitch, M. (1973). Uses and gratifications research. *Public Opinion Quarterly*, 37(4), 509-523.
- Kemp, S. (2022). Digital 2022: Another year of bumper growth. 15 Mayıs 2022 tarihinde <https://wearesocial.com/uk/blog/2022/01/digital-2022-another-year-of-bumper> adresinden erişildi
- Lai, C. ve Yang, H. (2014). Determinants and consequences of Facebook feature use. *New Media & Society*, 1461444814555959, 1-21.
- LeFebvre, L. E. (2017). *Phantom lovers: Ghosting as a relationship dissolution strategy in the technological age*. In Punyanunt-Carter, N., Wrench, J. S. (Eds.),

- Swipe right for love: The impact of social media in modern romantic relationships (pp. 219–236). Lanham, MD: Rowman & Littlefield.
- McAdams, D. P. ve Olson, B. D. (2010). Personality development: Continuity and change over the life course. *Annual Review of Psychology*, *61*, 517-542.
- Navarro, R., Larrañaga, E., Yubero, S. ve Villora, B. (2020). *Psychological correlates of ghosting and breadcrumbing experiences: A preliminary study among adults ghosting*. Cambridge Dictionary. Available online: <https://dictionary.cambridge.org/es/diccionario/ingles/ghosting> (accessed on 11 December 2019).
- Nesi, J. ve Prinstein, M. J. (2015). Using social media for social comparison and feedback-seeking: Gender and popularity moderate associations with depressive symptoms. *Journal of Abnormal Child Psychology*, *43*(8), 1427-1438.
- Papacharissi, Z. ve Mendelson, A. (2010). *Toward a new(er) sociability: Uses, gratifications and social capital on Facebook*. In S. Papathanassopoulos (Ed.), *Media Perspectives for the 21st Century* (pp 212-230). London: Routledge.
- Patrick, M. E., Maggs, J. L. ve Abar, C. C. (2007). Reasons to have sex, personal goals, and sexual behavior during the transition to college. *Journal of Sex Research*, *44*(3), 240-249.
- Payne, K. (2017). "EHarmony Harvard Business Case." Oklahoma State University. 20 Mayıs 2022 tarihinde <https://shareok.org/handle/11244/317249> adresinden erişildi
- Pew Research Center. (2020). "The Virtues and Downsides of Online Dating"
- Pooley, K. ve Boxall, H. (2020). Mobile dating applications and sexual and violent offending. *Trends & issues in crime and criminal justice*, no: 612. Canberra: Australian Institute of Criminology. <https://doi.org/10.52922/ti04862>

- Rees, S., Silove, D., Chey, T., Ivancic, L., Steel, Z., Creamer, M. vd. (2011). Lifetime prevalence of gender-based violence in women and the relationship with mental disorders and psychosocial function. *JAMA*, 306(5), 513–21.
- Rose, P., Beeby, J. & Parker, D. (1995). Academic rigour in the lived experience of researchers using phenomenological methods in nursing. *Journal of Advanced Nursing*. 21(6), 1123-1129. <https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.1995.21061123.x>
- Rowse, J., Bolt, C. ve Gaya, S. (2020). Swipe right: The emergence of dating-app facilitated sexual assault: A descriptive retrospective audit of forensic examination caseload in an Australian metropolitan service. *Forensic Science, Medicine and Pathology* 16, 71–77
- Ryan, T., Chester, A., Reece, J. ve Xenos, S. (2014). The uses and abuses of Facebook: A review of Facebook addiction. *Journal of Behavioral Addictions*, 3(3), 133-148.
- Sensortower (2022). Usage of Top Dating Apps Grew Nearly 20% Year-Over-Year in January. 10 Mayıs 2022 tarihinde <https://sensortower.com/blog/dating-apps-2022/> adresinden erişildi
- Schwartz, P. ve Velotta, N. (2018). *Online dating: Changing intimacy one swipe at a time? bt - families and technology*. In eds. Jennifer Van Hook, Susan M McHale, and Valarie King. Cham: Springer International Publishing, 57–88. https://doi.org/10.1007/978-3-319-95540-7_4.
- Shao, G. (2009). Understanding the appeal of user-generated media: A uses and gratification perspective. *Internet Research*, 19(1), 7-25.
- Shapiro, G. K., Tatar, O., Sutton, A., Fisher, W., Naz, A., Perez, S. ve Rosberger, Z. (2017). Correlates of Tinder use and risky sexual behaviors in young adults.

- Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, 20, 727–734.
<https://doi.org/10.1089/cyber.2017.0279>.
- Smith, J.A., Jarman, M., & Osborne, M. (1999). Doing Interpretative Phenomenological Analysis. In Murray, M., and Chamberlain, K., editors, *Qualitative health psychology: Theories and methods*. London: Sage.
- Smith, A. ve Duggan, M. (2013). *Online dating & relationships*. Pew Internet & American Life Project.
- Smock, A. D., Ellison, N. B., Lampe, C. ve Wohn, D. Y. (2011). Facebook as a toolkit: A uses and gratification approach to unbundling feature use. *Computers in Human Behavior*, 27(6), 2322-2329.
- Strubel, J., Petrie, T. A. (2017). Love me Tinder: Body image and psychosocial functioning among men and women. *Body Image*, 21, 34–8.
- Subrahmanyam, K., Smahel, D. ve Greenfield, P. (2006). Connecting developmental constructions to the internet: Identity presentation and sexual exploration in online teen chatrooms. *Developmental Psychology*, 42(3), 395-406.
- Sumter, S. R., Valkenburg, P. M. ve Peter, J. (2013). Perceptions of love across the lifespan differences in passion, intimacy, and commitment. *International Journal of Behavioral Development*, 37(5), 417-427.
- Sumter, S. R., Vandenbosch, L. ve Ligtenberg, L. (2017). Love me Tinder: Untangling emerging adults' motivations for using the dating application Tinder. *Telematics and Informatics*, 34(1), 67–78.
<https://doi.org/10.1016/j.tele.2016.04.009>
- Sweet, P.L. (2019). The sociology of gaslighting. *American Sociological Review*, 84(5), 851–875.
- Simon, G. (2010). *In sheep' s clothing: Understanding and dealing with manipulative people*. Little Rock, AR: Parkhurst Brothers, Inc.

- Timmermans, Elisabeth, and Elien De Caluwé. (2017). To Tinder or not to Tinder, that's the question: An individual differences perspective to tinder use and motives. *Personality and Individual Differences*, 110, 74–79.
- Tekindal, M. & Uğuz Arsu, Ş. (2020). Nitel araştırma yöntemi olarak fenomenolojik yaklaşımın kapsamı ve sürecine yönelik bir derleme. *Ufkun Ötesi Bilim Dergisi*, 20 (1), 153- 182
- Tomaszewska, P. ve Schuster, I. (2019). Comparing sexuality-related cognitions, sexual behavior, and acceptance of sexual coercion in dating app users and non-users. *Sexuality Research & Social Policy: A Journal of the NSRC*, 17(2), 188–198. <https://doi.org/10.1007/s13178-019-00397-x>
- Uğur Tanrıöver, H. ve Sunam A. (2017). Türkiye'deki çevrimiçi evlilik siteleri: Medyanın benlik sunumuna etkisinin toplumsal cinsiyet odaklı bir analizi. *Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi*, 26, 9-38. DOI: 10.16878/gsuilet.324170.
- Urista, M. A., Dong, Q. Ve Day, K. D. (2009). Explaining why young adults use MySpace and facebook through uses and gratifications theory. *Human Communication*, 12(2), 215- 229.
- Valkenburg, P. M. ve Peter, J. (2007). Who visits online dating sites? Exploring some characteristics of online daters. *CyberPsychology & Behavior*, 10(6), 849-852.
- Van De Wiele, C. ve Tong, S. T. (2014). Breaking boundaries: The uses & gratifications of grindr. *Proceedings of the 2014 ACM International Joint Conference on Pervasive and Ubiquitous Computing*, 619-630.
- Whitty, M. T. ve Carr, A. N. (2006). *Cyberspace romance: The psychology of online relationships*. Palgrave Macmillan.

Yurchisin, J., Watchravesringkan, K. ve McCabe, D. B. (2005). An exploration of identity re- creation in the context of internet dating. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 33(8), 735-750.

EKLER

EK1. BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Bu çalışma Dr.Öğr.Üyesi Ayşe Çiğdem Mercanhoğlu danışmanlığında, İstanbul Bilgi Üniversitesi Travma ve Afet Çalışmaları Uygulamalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Buşra Kılınç tarafından; 18 yaşının üzerindeki çevrimiçi flört uygulamalarını kullanan kadınların deneyimlerini anlamak amacıyla gerçekleştirilmektedir.

Katılımınız gönüllülük esasına bağlıdır, katılıp katılmamakta serbestsiniz. Çalışmaya katılmayı kabul etmeniz halinde çevrimiçi flört uygulamaları kullanım deneyimleriniz ile ilgili soruların yöneltildiği bir görüşme yapılacaktır. Görüşmenin 30-45 dakika sürmesi öngörülmektedir. Görüşme esnasında konuşulanlar daha sonra araştırmanın analizinde kullanılmak üzere ses kaydı alınacaktır. Sizden alınacak bilgiler üçüncü şahıslarla paylaşılmayacak ve bilimsel amaç dışında kullanılmayacaktır. Gizliliği sağlamak adına veriniz kilitli ortamda saklanacak, başkalarının sizi verinizle eşleştirmemesi için kodlama ve analiz sürecinde kimliğiniz verinizden ayrı tutulacaktır.

Görüşmede verdiğiniz cevaplar yalnızca yüksek lisans bitirme tezi kapsamında, bu araştırma için kullanılacak olup başka hiçbir amaç için kullanılmayacaktır. Araştırmanın analizinin ardından tüm kayıtlar silinecektir.

Çalışmaya katılım ile ilişkilendirilebilecek minimal seviyede duygusal risk bulunmaktadır. Çalışmaya katılmanın faydaları arasında deneysel araştırmalara katkı sağlama fırsatı bulunmaktadır. Kendinizi rahat hissetmediğinizde çalışmadan ayrılabilirsiniz.

Bu formu onaylayarak çalışmaya katılım için onay vermiş olacaksınız.

İfadeyi okuyup işaretleyiniz.

Bu bilgilendirilmiş onam belgesini okudum ve anladım. İstedğim zaman bu araştırmadan çekilebileceğimi biliyorum. Bu araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

Adınız Soyadınız

Telefon Numaranız

EK2. YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU

A) Demografi: Kişinin Tanınmasına İlişkin Bilgiler

1. Kendinizi tanıtır mısınız?

0. Cinsel yöneliminiz nedir?
1. Kaç yaşındasınız?
2. Nerede yaşıyorsunuz?
3. Eğitim düzeyiniz nedir?
4. Ne iş yapıyorsunuz?
5. Aile ortamınızı nasıl tanımlarsınız? (Özgürlükçü, muhafazakâr vs.)
6. Bir partneriniz var mı? Varsa ilişkinizin türü nedir?
7. Genel olarak nasıl ilişkiler tercih ediyorsunuz?
8. Peki tercihiniz değil yaşıyorsunuz ne?
9. Sosyoekonomik durumunuz?

2. Çevrimiçi flört uygulamaları kullanımı ve motivasyonları hakkında

0. Şuan çevrimiçi flört uygulaması kullanıyor musunuz?
1. Daha önce kullandınız mı? Ne kadar süre ile kullandınız?
2. Flört uygulamalarını kullandığınız süreçte ne kadar süre uygulamada vakit geçiriyorsunuz? (Günde ... dakika, haftada ... gün)
3. Neden kapatıyorsunuz arada? Aralar ne kadar sürüyor?
4. Bu zamana kadar hangi flört uygulamalarını kullandınız?

5. Bu uygulamaları tercih etmeniz spesifik bir sebebi var mı? Varsa belirtiniz.
6. Çevrimiçi flört uygulamasını ilk hangi amaçla indirdiniz?
7. Çevrimiçi flört uygulamalarında ne bulmayı umuyordunuz/beklentiniz neydi?
8. Kullanmaya başladıktan sonra beklentilerinizde, amacınızda değişiklik oldu mu?
9. Sizde çevrimiçi ortamda tanışma ve geleneksel yöntemlerle tanışma arasında ne gibi farklılıklar var?

3. Çevrimiçi flört uygulamalarında profil oluşturma ve seçme kriterleri

0. Profilinizi oluştururken nelere dikkat edersiniz?

1. Eşleşme sağlarken potansiyel adayların profillerinde nelere dikkat edersiniz?
2. Kesinlikle hayır dediğiniz profiller var mı?
3. Eşleştikten sonraki süreci anlatır mısınız? (buluşma, cinsel birliktelik, ayrılma)

4. Çevrimiçi Flört Uygulamalarında Psikolojik Şiddet:

0. Bu uygulamalardan tanışmaları ve geleneksel tanışmaları kıyaslayacak olursanız, psikolojik şiddetin farklı yaşandığını düşünüyor musunuz? Açıklayınız.

1. Arkadaşlık uygulamalarında ne gibi şiddet türlerini deneyimlediniz?

Cinsel şiddet:

1. Sizde cinsel şiddet nedir? Bu kavramdan ne anlıyorsunuz?
2. Bu konuya ilişkin bir deneyiminiz varsa bizimle paylaşır mısınız?

Psikolojik şiddet:

1. Sizde psikolojik şiddet nedir? Bu kavramdan ne anlıyorsunuz?
2. Bu konuya ilişkin bir deneyiminiz varsa bizimle paylaşır mısınız?

Fiziksel şiddet:

1. Sizde fiziksel şiddet nedir? Bu kavramdan ne anlıyorsunuz?
2. Bu konuya ilişkin bir deneyiminiz varsa bizimle paylaşır mısınız?

3. Arkadaşlık uygulamalarına dair deneyimlerinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

1. Amacınıza ne kadar ulaştığınızı düşünüyorsunuz?
2. Siz bu uygulamaların geleceği hakkında ne düşünüyorsunuz?
3. Sizce bu uygulamaların olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

Uygulamayı kullandığınız dönemi düşünecek olursanız, ne kadar sıklıkla aşağıdaki gibi hissettiniz? (1-4 arası)

1. Herhangi bir sebep olmadan aşırı yorgunluk
2. Sinirli
3. Umutsuz
4. Huzursuz veya tedirgin
5. Çökkün
6. Her şeyin çok zor gelmesi
7. Değersiz
8. Nefes almada güçlük
9. Kalp çarpıntısı
10. Ateş basması
11. Utanç
12. Suçluluk
13. Öfke
14. Çok kötü şeyler olacak korkusu
15. Boğuluyormuş gibi hissetme
16. Güvensiz

EK 3. ETİK KURUL DEĞERLENDİRME SONUCU

Etik Kurulu Onayı, bu tezin basılı halinde mevcuttur.

